សំណៅកែសម្រួលមិនទាន់ផ្សព្វផ្សាយ

ចែកចាយ៖ ទូទៅ
ថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩
អត្ថបទដើម៖ អង់គ្លេស

ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស
សម័យប្រជុំលើកទីសែសិបពីរ
ថ្ងៃ៩-២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩
របៀបវារៈ ចំណុចទី២ និងទី១០
របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស និងរបាយការណ៍របស់ការិយាល័យឧត្តមស្នងការ និងរបាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការ

ការជួយឧបត្ថម្ភផ្នែកបច្ចេកទេស និង ការកសាងសមត្ថភាព

តួនាទី និងសមិទ្ធិផលរបស់ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងការជួយឧបត្ថម្ភ ដល់រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស

របាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការ*

សេចក្តីសង្ខេប

ដោយបានដាក់បញ្ជូនស្របតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ ៣៦/៣២ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស របាយការណ៍នេះបរិយាយអំពីតួនាទី និងសមិទ្ធិផលរបស់ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំកម្ពុជា ចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៨ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩។

នៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើរបាយការណ៍នេះ បានកត់សម្គាល់ឃើញមានភាពតានតឹងផ្នែកនយោបាយបន្តមាននៅក្នុងបរិបទនៃការបោះឆ្នោតជាតិ ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៨ រួមទាំងការរឹតត្បិតលើការអនុវត្តសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ។ ទន្ទឹមនេះ ក៏ឃើញមានការវិវឌ្ឍន៍វិជ្ជមានផងដែរ រួមទាំងការអនុម័តក្របខ័ណ្ឌគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច រួមចំណែកដល់ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច។

ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តអនុវត្តកម្មវិធីរបស់ខ្លួនផ្នែកសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេសជាមួយដៃគូផ្សេងៗនៅកម្ពុជា ក្នុងវិស័យសំខាន់ៗជាច្រើន រួមមាន ការពង្រឹងនីតិរដ្ឋ និងការការពារសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ និងសិទ្ធិជនជាប់ឃុំ ។

* របាយការណ៍នេះ ត្រូវបានដាក់បញ្ជូនបន្ទាប់ពីថ្ងៃផុតកំណត់ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានការណ៍វិវត្តថ្មីៗបំផុត។

I. សេចក្តីផ្តើម

១. របាយការណ៍នេះត្រូវបានដាក់បញ្ជូនស្របតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ៣៦/៣២ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ ក្នុងរបាយការណ៍នេះ អគ្គលេខាធិការបានលើកឡើងអំពីតួនាទី និងសមិទ្ធិផលរបស់ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស (ការិយាល័យ OHCHR) ក្នុងការជួយដល់រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការលើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស ចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៨ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩។ របាយការណ៍នេះ ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពលើរបាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការលេខ (A/HRC/37/64) ដែលបានបង្ហាញជូនសម័យប្រជុំលើកទីសាមសិបប្រាំពីរ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សលើប្រធានបទដូចគ្នានេះ។

២. ក្នុងអំឡុងពេលទាំងមូលនៃការធ្វើរបាយការណ៍នេះ ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តអនុវត្តសកម្មភាពផ្នែកបច្ចេកទេសជាមួយស្ថាប័នតុលាការ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ និងតំណាងរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត។ ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តឃ្លាំមើលបរិយាកាសសិទ្ធិមនុស្ស រួមទាំង សិទ្ធិដីធ្លី និងសិទ្ធិលំនៅឋាន សិទ្ធិចូលរួម សេរីភាពជាមូលដ្ឋាន ការជំនុំជម្រះក្តី និងកន្លែងឃុំឃាំងផ្សេងៗ។ នៅថ្ងៃទី២២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨ ដោយវត្តមានរបស់ឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា និងឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស រដ្ឋាភិបាល និងការិយាល័យ OHCHR បានបន្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នា សម្រាប់ការអនុវត្តកម្មវិធីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការផ្នែកបច្ចេកទេសក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្សសម្រាប់ឆ្នាំ២០១៩-២០២០។

៣- ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធផងដែរ ជាមួយប្រព័ន្ធអង្គការសហប្រជាជាតិនៅកម្ពុជា ដើម្បីគាំទ្រដល់ការបញ្ជ្រាបសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌជំនួយអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ ឆ្នាំ២០១៦-២០១៨ និងឆ្នាំ២០១៩-២០២៣ ដឹកនាំក្រុមវិស័យសិទ្ធិមនុស្ស និងគាំទ្រសកម្មភាពរួម រាប់ទាំង តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ដើម្បីលើកកំពស់សិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។

II. ការលើកកម្ពស់ការចូលរួម និងការការពារលំហពលរដ្ឋ

៤. ភាគច្រើនក្នុងឆ្នាំ២០១៨ អាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិ និងមូលដ្ឋាន បានអនុវត្តសេចក្តីណែនាំចុះខែតុលា ឆ្នាំ២០១៩ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃដែលតម្រូវឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលជូនដំណឹង ៣ ថ្ងៃ មុនការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពរបស់ពួកគេ។ នៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៨ ស្ថាប័នសភាបានអនុម័តវិសោធនកម្មច្បាប់នានា រួមមាន ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំង បទបញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្តីពីការប្រមាទព្រះមហាក្សត្រ។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា និងអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីការលើកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពបញ្ចេញមតិ និងគំនិត បានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសនៅ

ថ្ងៃទី២០ កុម្ភៈឆ្នាំ២០១៨ ថា "បទបញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្តីពីការប្រមាទព្រះមហាក្សត្រ គឺមិនស្របទៅតាមកាតព្វកិច្ចរបស់កម្ពុជាស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដោយសារបទបញ្ញត្តិទាំងនោះ បានធ្វើឱ្យការអនុវត្តសេរីភាពបញ្ចេញមតិស្របច្បាប់ក្លាយជាបទឧក្រិដ្ឋ។[1]

៥. ថ្ងៃទី ៨ មេសា ឆ្នាំ២០១៨ លោក សម រង្ស៊ី ដែលជាអ្នកដឹកនាំមួយរូបនៃអតីតគណបក្សជំទាស់ដ៏ធំមួយ គឺគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ដែលបច្ចុប្បន្នលោកកំពុងនិរទេសខ្លួនឯងតាំងពីឆ្នាំ២០១៥ បានចែករំលែកវីដេអូនៅលើហ្វេសប៊ុក ដោយអំពាវនាវឱ្យប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាធ្វើពហិកាការបោះឆ្នោតជាតិ។ ថ្ងៃទី៨ ខែឧសភា ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បានសរសេរលិខិតទៅកាន់ក្រសួងមហាផ្ទៃស្នើសុំឱ្យចាត់វិធានការណ៍ផ្លូវច្បាប់ ដោយសំអាងហេតុផលថា ការអំពាវនាវឱ្យធ្វើពហិការការបោះឆ្នោតគឺប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសន្តិសុខជាតិ តាមរយៈការហាមឃាត់អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតមិនឱ្យបោះឆ្នោតបាន។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា បានលើកឡើងពីសេចក្តីពន្យល់របស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សលេខ ២៥ (ឆ្នាំ១៩៩៦) ស្តីពីការចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ និងសិទ្ធិក្នុងការបោះឆ្នោត ដោយបានកត់សម្គាល់ថា "ការរិតត្បឹតទៅលើការអំពាវនាវឱ្យពហិការការបោះឆ្នោតដែលមិនមែនជាកាតព្វកិច្ចគឺមិនស្របតាមសិទ្ធិសេរីភាពបញ្ចេញមតិទេ ដោយសារតែការរិតត្បឹតនោះរារាំងដល់ការពិភាក្សាដេញដោលរឿងនយោបាយ" (A/HRC/39/73/Add.1, para. 57)។

៦. ថ្ងៃទី ១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨ ក្រុមការងារស្តីពីការឃុំខ្លួនដោយបំពាន បញ្ចេញមតិយោបល់ថា ការឃុំខ្លួនលោក កឹម សុខា ដែលជាអ្នកដឹកនាំអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនពីបទចោទ "ក្បត់ជាតិ" ក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៧ គឺជាការឃុំខ្លួនដោយបំពាន (A/HRC/WGAD/2018/9)។

៧. ថ្ងៃទី ១០ ឧសភា ២០១៨ សាលាឧទ្ធរណ៍បានរក្សាតម្កល់ទុកនូវទោសពីបទ "ប៉ះបោរ" និងការកាត់ទោសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតដែលសម្រេចដោយតុលាការជំបូង ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ប្រឆាំងសមាជិក ១១ រូប របស់អតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ។ ក្នុងកំណត់បង្ហាញសន្និសីទសារពត៌មានសង្ខេប អ្នកនាំពាក្យរបស់ឧត្តមស្នងការបានបង្ហាញការខកចិត្តទៅលើសេចក្តីសម្រេចនោះ ដោយបង្ហាញកង្វល់ពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការយល់ឃើញពីការជ្រៀតជ្រែករបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងអំឡុងពេលកាត់ក្តី។[2]

៨. ថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងព័ត៌មាន និងក្រសួងប្រៃណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍ បានអនុម័តប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពី "ការគ្រប់គ្រងទៅលើការបោះពុម្ពផ្សាយនៅលើវេបសាយ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមដែលដំណើរការដោយអ៊ីនធឺណិត"

[1] សូមមើល www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22674&LangID=E

[2] សូមមើល https://cambodia.ohchr.org/sites/default/files/180511%20Briefing%20note%20on%20Cambodia_ENG.pdf

ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការបិទវេបសាយ និងទំព័រប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមនានា ដែលមានផ្ទុកមាតិការដែលគេចាត់ទុកថាបង្កឱ្យមានការញុះញ៉ង់ ចលាចល ឬការរើសអើង ឬប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខជាតិ រួមនឹងហេតុផលផ្សេងៗទៀត។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា បានបង្ហាញក្តីកង្វល់ថា កថាខណ្ឌមួយចំនួននៃសេចក្តីប្រកាសនោះ មានភាពស្រពេចស្រពិល ហើយមានការគ្របដណ្តប់ជ្រុលហួសហេតុ ហើយបានលើកឡើងពីបញ្ហាថាតើ ហេតុផលមួយចំនួន ដូចជា បង្កចលាចល គឺស្ថិតនៅក្រៅលក្ខណ្ឌដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការរឹតត្បិតសេរីភាពបញ្ចេញមតិ (A/HRC/39/73/Add.1, paras. 72–73)។

៩. អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា និងអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីការលើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពនៃគំនិត និងសម្តែងមតិ និងអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីសិទ្ធិសេរីភាពជួបជុំដោយសន្តិវិធី និងចងក្រងសមាគម បានបង្ហាញកង្វល់របស់ពួកគេអំពីសេរីភាពប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយមុននឹងការបោះឆ្នោតមកដល់ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ចេញផ្សាយថ្ងៃទី១៥ មិថុនា ២០១៨។ កង្វល់នេះទាក់ទងនឹងក្រមសីលធម៌របស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលចេញដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតក្នុងខែឧសភា ដែលហាមឃាត់ការបោះពុម្ពផ្សាយពីទស្សនៈដែលនាំឱ្យមានការភាន់ច្រឡំ ឬនាំឱ្យបាត់បង់ទំនុកចិត្តក្នុងការបោះឆ្នោត។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសបានថ្លែងថា "ការហាមឃាត់ទាំងនេះ ប្រើពាក្យពេចន៍ក្នុងន័យទូលាយ និងមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចនាំឱ្យមានការរឹតត្បិតលក្ខណៈទូលំទូលាយលើប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ដែលអាចមិនស្របទៅនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ"។[3]

១០. ការបោះឆ្នោតបានប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃ២៩ កក្កដា ២០១៨ ដោយគ្មានវត្តមានគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ដែលត្រូវបានរំលាយដោយតុលាការកំពូលកាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧។ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិបានទទួលសំឡេងឆ្នោតប្រមាណ ៤៤ ភាគរយ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតក្នុងឆ្នាំ២០១៣ និង ក្នុងការបោះឆ្នោតឃុំ/សង្កាត់ឆ្នាំ២០១៧។ ថ្ងៃទី២៧ កក្កដា អ្នកនាំពាក្យរបស់អគ្គលេខាធិការ [អង្គការសហប្រជាជាតិ] បានរំលឹកឡើងវិញថា "ដំណើរការនយោបាយដែលមានបរិយាប័ន្ន និងពហុនិយមនៅតែមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការពារការរីកចម្រើននានា ដែលប្រទេសកម្ពុជាបានបង្កើងក្នុងការបង្រួបបង្រួមសន្តិភាព។ អគ្គលេខាធិការបានអំពាវនាវដល់ភាគីទាំងអស់ឱ្យកាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងការបែកខ្ញែកគ្នាដោយសារនយោបាយ។ លោកបានអំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាលប្រកាន់យកបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងជាពិសេសដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដដល់ការធានាដល់តួអង្គសង្គមស៊ីវិល និងគណបក្សនយោបាយក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិទាក់ទងប្រជាធិបតេយ្យរបស់ពួកគេ។[4]

[3] សូមមើល www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23205&LangID=E

[4] សូមមើល www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-07-27/statement-attributable-spokesman-secretary-general-cambodia

១១. ថ្ងៃ១៥ សីហា គណៈកម្មាធិការជាតិបានប្រកាសលទ្ធផលបោះឆ្នោត៖ ចំនួនអ្នកបានបោះឆ្នោតផ្លូវការគឺជាង ៨៣,០២ ភាគរយ ហើយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដែលជាគណបក្សកំពុងកាន់អំណាចទទួលបានសំឡេង ៧៦,៨៥ ភាគរយ គឺទទួលបានអសនៈទាំង ១២៥ នៅក្នុងរដ្ឋសភា។ លទ្ធផលនេះគឺដូចនឹងការបោះឆ្នោតខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៨ ដែលគណបក្សកាន់អំណាចនេះឈ្នះអសនៈទាំង ៥៨ នៅក្នុងព្រឹទ្ធសភា (សមាជិកព្រឹទ្ធសភាត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងសមាជិករដ្ឋសភា)។ គណបក្សប្រជាជនមានសមាជិកភាគច្រើននៅក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងរដ្ឋសភាបន្ទាប់ពីមានការបែងចែកអសនៈរបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិដែលត្រូវបានរំលាយនៅចុងឆ្នាំ ២០១៧ ទៅឱ្យមន្ត្រីដែលមិនបានជាប់ឆ្នោត។ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតអសកលជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សារាជធានី/ខេត្ត និងក្រុង/ស្រុក/ខណ្ឌ កាលពីថ្ងៃ២៥ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាទទួលបានសំឡេងឆ្នោត ៩៦%។

១២. ថ្ងៃ១៧ សីហា ការិយាល័យ OHCHR បានចេញផ្សាយ កំណត់សន្និសីទសារពត៌មានសង្ខេប ដោយលើកឡើង (ក្នុងចំណោមរឿងផ្សេងៗទៀត) ថា៖

> "យើងមានការបារម្ភណ៍អំពីបរិយាកាសស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សជុំវិញការបោះឆ្នោតដែលបានធ្វើឡើងថ្មីៗនេះនៅកម្ពុជា ដោយគ្មានវត្តមានគណបក្សជំទាស់ដ៏សំខាន់ដែលត្រូវបានរំលាយ គឺគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ។ វាបានធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមួយភាគធំមិនមានតំណាងដែលពួកគេបានជ្រើសរើស ដែលវាបង្ករឱ្យមានកង្វល់អំពីសិទ្ធិចូលរួមកិច្ចការនយោបាយរបស់ពួកគេ។ មានសេចក្តីរាយការណ៍មកថា ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានគេគម្រាមគំហែង ឬទិញឱ្យទៅបោះឆ្នោត ហើយសង្គមស៊ីវិលបានជួបប្រទះការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅពេលជិតបោះឆ្នោត។ គេហទំព័រចំនួន ១៧ ដែលគេចូលចិត្តចូលមើល ត្រូវបានបិទក្នុងអំឡុងពេលថ្ងៃបោះឆ្នោត។ វាថែមទាំងមានការការរឹតត្បឹតទៅលើសេរីភាពបញ្ចេញមតិរបស់អ្នកបោះឆ្នោត និងអ្នកនយោបាយជំទាស់ដែលបានអំពាវនាវឱ្យធ្វើពិហការការបោះឆ្នោត ឬក៏បានប្រកាសពីបំណងរបស់ពួកគេមិនទៅបោះឆ្នោត ដោយរួមមាន ការគំរាមគំហែង ការផាកពិន័យ និងវិធានការផ្លូវច្បាប់"។[5]

អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា បានកត់សម្គាល់ថា ការរំលាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និងការហាមឃាត់សមាជិកជាន់ខ្ពស់ចំនួន ១១៨ រូប របស់គណបក្សនេះមិនឱ្យធ្វើសកម្មភាពនយោបាយរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ គឺវាពិតជាបានបង្កើតឱ្យមានសំណួរអំពីភាពពិតប្រាកដនៃការបោះឆ្នោតនេះ (A/HRC/39/73/Add.1, para. 87)។

១៣. កាលពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨ លោក កឹម សុខា ត្រូវបានដោះលែងពីពន្ធនាគារ ហើយត្រូវបានដាក់ក្នុងការឃុំខ្លួនក្នុងផ្ទះក្រោមការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងតឹងរ៉ឹងរបស់តុលាការ។ ប៉ុន្មានសប្តាហ៍ក្រោយមក អ្នកវិភាគនយោបាយ គឺលោក គឹម សុខ ត្រូវបានដោះលែងនៅ

[5] សូមមើល https://cambodia.ohchr.org/sites/default/files/Briefing%20Note%20on%20election%20Eng.pdf

ពេលបានបម្រើទោសចប់រយៈពេល ១៨ ខែ ពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ និងញុះញង់ សកម្មជនដីធ្លី គឺអ្នកស្រី ទេព វាន្នី ត្រូវបានលើកលែងទោស និងដោះលែងចេញពីពន្ធនាគារ អតីតអ្នកយកព័ត៌មានពីររូបរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី ត្រូវបានដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ ហើយសមាជិកចំនួន ១៤ រូប របស់អតីតគណបក្សប្រឆាំង ដែលបានចាញ់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ពួកគេប្រឆាំងនឹងការផ្ដន្ទាទោសពីបទកុបកម្មកាលពីខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៨ ក៏ត្រូវបានលើកលែងទោស និងដោះលែងពីពន្ធនាគារដែរ។ រយៈពេលជិតពីរឆ្នាំកន្លះក្រោយពីការចាប់ខ្លួនពួកគេមក នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែកញ្ញា បុគ្គលិក ៥ រូប របស់សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (សមាគមអាដហុក) ក៏ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសពីបទសូកប៉ាន់សាក្សី និងសមគំនិតសូកប៉ាន់សាក្សី ហើយទោសជាប់ពន្ធនាគារមួយចំនួនទៀតត្រូវបានព្យួរ។

១៤. កាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៨ ក្រសួងមហាផ្ទៃ បានដកយកចេញនូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលបានលើកឡើងខាងលើចំពោះអង្គការសង្គមស៊ីវិល ដែលត្រូវជូនដំណឹង ៣ ថ្ងៃជាមុន មុនពេលធ្វើសកម្មភាព។ ក្រសួងក៏បានប្ដេជ្ញាចិត្តក្នុងការរៀបចំវេទិកាពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសង្គមស៊ីវិល ជារៀងរាល់ ៦ ខែ ម្ដង ឬនៅពេលចាំបាច់ ហើយបានបង្កើតក្រុមការងារអន្តរក្រសួង ដើម្បីដោះស្រាយកង្វល់របស់សង្គមស៊ីវិល រាប់បញ្ចូលទាំង ការទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្ដីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។ កាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៨ សភាជាតិ បានធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្ដីពីគណបក្សនយោបាយ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលទាំងឡាយដែលត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើសកម្មភាពនយោបាយដោយសាលដីកាតុលាការកំពូល កាលពីឆ្នាំ ២០១៧ ដើម្បីស្វែងរកសិទ្ធិនយោបាយរបស់ពួកគេពីព្រះមហាក្សត្រ តាមរយៈនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ក្នុងខែដដែលនោះ ក្រសួងការបរទេស បានចេញសេចក្ដីថ្លែងការលើកឡើងអំពីបញ្ហាផ្សេងៗ និងធ្វើការប្ដេជ្ញាទាក់ទងនឹងភាពជាដៃគូរជាមួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងការការពារដីធ្លី និងសិទ្ធិសហជីព សារព័ត៌មាន និងសេរីភាពសារព័ត៌មាន និងសិទ្ធិដីធ្លី។[6] នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៩ ក្រសួងមហាផ្ទៃ បានរៀបចំវេទិកាមួយដោយមានការចូលរួមពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលជាច្រើន ដែលវេទិកានេះត្រូវបានរៀបចំឡើងបន្ទាប់ពីវេទិការលើកទី១ ដែលបានរៀបចំឡើងកាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៨។

១៥. ការិយាល័យ OHCHR បន្តទទួលព័ត៌មានពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលថា សកម្មភាពរបស់ពួកគេត្រូវបានតាមដានឃ្លាំមើលដោយយកទុកដាក់ពីសំណាក់នគរបាល ទោះបីជាមានដកចេញនូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យជូនដំណឹង ៣ ថ្ងៃមុន ក៏ដោយ។ បន្ថែមលើនេះទៀត បេសសកម្ម និងសិក្ខាសាលាទាំងឡាយរបស់ការិយាល័យ OHCHR ក៏ត្រូវបានតាមដានឃ្លាំមើលពីសំណាក់នគរបាលផងដែរ។ ការិយាល័យ OHCHR បានទទួលព័ត៌មានថា សមាជិកជាង ១៤៥ នាក់ របស់អតីតគណបក្សប្រឆាំង ត្រូវបានកោះហៅឱ្យចូលខ្លួនមកតុលាការ ឬត្រូវបានកំពុងឃុំខ្លួននៅក្នុងឆ្នាំ២០១៩ នេះ។ ការិយាល័យ OHCHR បានកំពុងធ្វើការតាមដានលើករណីទាំងនេះ ហើយ កាលពីថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៩

[6] សូមមើលគេហទំព័រ www.mfaic.gov.kh/site/detail/23386.

បានបង្ហាញកង្វល់របស់ខ្លួននៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយចំពោះការកោះហៅឱ្យចូលខ្លួន និងការឃុំខ្លួនទៅលើអតីតសមាជិករបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា។[7]

១៦. ក្នុងរយៈពេលធ្វើរបាយការណ៍នេះ ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តផ្តល់យោបល់ផ្នែកច្បាប់អំឡុងពេលដំណើរការរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានព័ត៌មាន។ អត្ថបទសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ត្រូវរៀបចំបញ្ចប់ជាផ្លូវការនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយក្រសួងព័ត៌មានពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ ថ្ងៃទី២៦ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៨ នៅខេត្តព្រះសីហនុ ដោយមានការចូលរួមពីដៃគូរភាគីជាច្រើន ហើយត្រូវបានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងបន្ថែមទៀត បន្ទាប់ពីមានការចូលរួមពីអង្គការអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌របស់សហប្រជាជាតិ និងការិយាល័យ OHCHR កាលពីខែមិថុនា និងខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៨។ សេចក្តីព្រាងនេះ ដែលមិនត្រូវបានអនុម័តនៅឡើយ មានភាពស្របគ្នាយ៉ាងខ្លាំងជាមួយបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ហើយត្រូវបានរៀបចំឡើងតាមដំណើរការៀបចំសេចក្តីព្រាងដោយមានការចូលរួម។

១៧. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពអង្គការសង្គមស៊ីវិលកម្ពុជា។ តាមរយៈវគ្គបណ្តុះបណ្តុះចំនួន ៦ ការិយាល័យនេះ បានបណ្តុះបណ្តាលសមាជិកសង្គមស៊ីវិលជាបុរសចំនួន ១៣៩ នាក់ ស្ត្រីចំនួន ៧៦ នាក់ អ្នកប្តូរយេនឌ័រ ចំនួន ១០នាក់ ក្នុងនោះរាប់បញ្ចូលទាំងសកម្មនៅតាមមូលដ្ឋាន សកម្មដីធ្លី និងសកម្មជនសហជីព មកពីខេត្តក្រចេះ ឧត្តរមានជ័យ បន្ទាយមានជ័យ បាត់ដំបង ព្រះវិហារ សៀបរាម កំពង់ស្ពឺ ស្វាយរៀង កំពង់ចាម និងកោះកុង។ អ្នកចូលរួម ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលអំពីវិធីសាស្ត្រឃ្លាំមើលការរៀបចំដាក់របាយការណ៍ទៅកាន់យន្តការអន្តរជាតិ និងការតស៊ូមតិ។ ការិយាល័យ OHCHR បានជួយគាំទ្រវគ្គបណ្តុះបណ្តាលចំនួន៦ ដើម្បីជួយដល់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងរៀបចំដាក់របាយការណ៍ជូនយន្តការពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមពេលកំណត់លើកទី៣ របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានអ្នកចូលរួមចំនួន ៣៨៤នាក់ នៅក្នុងនោះមានស្ត្រីចំនួន ១២៣ នាក់។ ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាលចំនួន ២ ស្តីពីចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានអំពីសិទ្ធិមនុស្សដល់យុវជនចំនួន ២៥ នាក់ (ស្ត្រីចំនួន ១៥ នាក់) ដែលជាសមាជិករបស់អង្គការយុវជនមួយនៅខេត្តបាត់ដំបង និងរាជធានីភ្នំពេញ។

១៨. ដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចការពារអង្គការសង្គមស៊ីវិល ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គការសង្គមស៊ីវិលទាំងនោះ ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំសេចក្តីព្រាងសៀវភៅមួយអំពីកិច្ចការពារ ដែលមានដាក់បញ្ចូលព័ត៌មានជាក់ស្តែងតាមទម្រង់ដ៏សាមញ្ញមួយ ដើម្បីជួយដល់បុគ្គល និងអង្គការទាំងឡាយក្នុងការបង្កើតផែនការសុវត្ថិភាព និងសន្តិសុខ

[7] សូមមើលគេហទំព័រ www.facebook.com/OHCHRCambodia/photos/a.197076707104491/1732510536894426/?type=3&theater.

និងយល់ដឹងអំពីយន្តការការពារសិទ្ធិមនុស្សពាក់ព័ន្ធនៅថ្នាក់ជាតិ និងអន្តរជាតិ។ សៀវភៅនេះ នឹងផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនៅដំណាច់ឆ្នាំ ២០១៩។

១៩. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តឃ្លាំមើលការប្រមូលផ្តុំគ្នាជាសាធារណៈ ដែលការប្រមូលផ្តុំគ្នាជាច្រើន ត្រូវបានធ្វើឡើងទាក់ទងនឹងសិទ្ធិដីធ្លី និងសិទ្ធិលំនៅឋាន។ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៨ អាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ខេត្ត បានបង្ហាញថា ពួកគេនឹងមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានសកម្មភាពមួយចំនួនដើម្បីប្រារព្ធទិវាសិទ្ធិមនុស្សនោះទេ។ ការិយាល័យ OHCHR បានទាក់ទងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ និង នៅក្នុងករណីមួយចំនួន មិនទាំងអស់នោះទេ ការប្រមូលផ្តុំគ្នាត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើ។ ការិយាល័យ OHCHR បានសរសេរលិខិតទៅកាន់ក្រសួងមហាផ្ទៃលើកឡើងអំពីកង្វល់ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិសេរីភាពជាមូលដ្ឋានក្នុងការជួបប្រជុំ។ នៅថ្ងៃទី០៨ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៩ រដ្ឋាភិបាលមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការដង្ហែរក្បួនទាក់ទងនឹងសំណើរសុំជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី ដើម្បីប្រារព្ធទិវាសិទ្ធិនារីអន្តរជាតិឡើយ។ ការិយាល័យ OHCHR និងស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសមភាពយេនឌ័រ និងការផ្តល់អំណាចដល់ស្ត្រី (UN-Women) បានផ្ញើរលិខិតមួយច្បាប់ទៅកាន់ក្រសួងមហាផ្ទៃទាក់ទងនឹងការដង្ហែរក្បួនដែលត្រូវបានហាមឃាត់ ដោយលើកឡើងអំពីកង្វល់របស់ពួកគេ ទាក់ទងនឹងសេរីភាពក្នុងការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី។

២០. នៅថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានផ្ញើរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រសួងមហាផ្ទៃស្នើសុំកិច្ចអន្តរាគមទៅលើករណីមួយ ដែលក្នុងនោះគណៈកម្មាធិកាជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បានបង្ហាញថា អង្គការដែលធ្វើការឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្ស អាចជាការរំលោភច្បាប់ ពីព្រោះសកម្មភាពឃ្លាំមើលរបស់អង្គការនេះ មិនមែននៅក្នុងចំណោមសកម្មភាពសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោតដែលអនុញ្ញាតនិងទទួលស្គាល់ដោយគណៈកម្មាធិការនោះទេ។ ការិយាល័យ OHCHR បានស្នើសុំឱ្យមានការបកស្រាយបំភ្លឺជាសាធារណៈ ដែលថាការចុះបញ្ជីជាមួយគណៈកម្មាធិការរៀបចំការបោះឆ្នោត គឺចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានសម្រាប់អង្គការទាំងនោះដែលធ្វើសកម្មភាពសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត និងបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ពុំមានការរឹតត្បិតណាមួយនោះទេទៅលើការឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្សទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោត ។ នៅថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ការិយាល័យ OHCHR បានសរសេរលិខិតទៅកាន់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតទាក់ទងនឹងរបាយការណ៍បណ្តឹងប្រឆាំងនឹងសមាជិករបស់អតីតគណៈបក្សសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេអំពីចេតនាមិនទៅបោះឆ្នោត។ ការិយាល័យ OHCHR បានលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការអនុវត្តច្បាប់កម្ពុជាឱ្យស្របតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ដែលមិនអនុញ្ញាតិឱ្យមានការរឹតត្បឹតឡើយទៅលើការអំពាវនាវឱ្យធ្វើពហិការចំពោះការបោះឆ្នោតដែលមិនមែនជាកាតព្វកិច្ចនោះ។

២១. ការិយាល័យ OHCHR បានចងក្រងករណីចំនួន ៨៥១ អំពីបុគ្គលទាំងឡាយដែលបានអះអាងអំពីរំលោភសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយអំឡុងពេលធ្វើរបាយការណ៍នេះ

ដែលក្នុងនោះ មានបុគ្គលចំនួន ២៩៥ នាក់ គឺជាសមាជិកគណៈបក្សនយោបាយបច្ចុប្បន្ន និងអតីតគណៈបក្សនយោបាយ។ ការិយាល័យ OHCHR បានតាមដានទៅលើករណីទាំងឡាយជាច្រើនទៀត តាមរយៈយន្តការសិទ្ធិមនុស្ស ឬដោយផ្ទាល់ជាមួយអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល។

III. ការគាំទ្រកំណែទម្រង់ពន្ធនាគារ

២២. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបន្តធ្វើការងារកំណែទម្រង់ពន្ធនាគារក្នុងភាពជាដៃគូជាមួយអគ្គ-នាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានចុះធ្វើទស្សនកិច្ចចំនួន ៣០ លើក ទៅកាន់ពន្ធនាគារចំនួន ១៤ ក្នុងរយៈពេលនៃការធ្វើរបាយការណ៍នេះ។ ក្រោយពេលទស្សនកិច្ច ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានលើកជាអនុសាសន៍ទៅកាន់ថ្នាក់ដឹកនាំអង្គភាពពន្ធនាគារ និងបានយកបញ្ហាមួយចំនួនទៅពិភាក្សាបន្តនៅថ្នាក់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ។ លិខិតអនុញ្ញាតដែលចេញជារៀងរាល់ប្រាំមួយខែម្តង ឱ្យការិយាល័យឧត្តមស្នងការធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់គ្រប់អង្គភាពពន្ធនាគារ មិនមានបញ្ចូលឃ្លាហាមឃាត់ការសម្ភាសសម្ងាត់ជាមួយជនជាប់ឃុំទៀតឡើយ គិតចាប់តាំងពីខែមករា ឆ្នាំ២០១៩។

២៣. ដោយសារការបន្ត«យុទ្ធនាការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់» ដែលរដ្ឋាភិបាលបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តតាំងពីខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ ភាពចង្អៀតណែនក្នុងពន្ធនាគារបានក្លាយទៅជាបញ្ហាប្រឈមរបស់ជាតិ ហើយដែលញ៉ាំងឱ្យ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ធ្វើការអំពាវនាវកាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ស្នើឱ្យតុលាការពន្លឿននីតិវិធីជំនុំជម្រះរឿងក្តី និងបង្កើនការប្រើប្រាស់វិធានការជំនួសឱ្យការឃុំខ្លួនក្នុងពន្ធនាគារ។ ក្រោយពេលដែលផែនការយុទ្ធនាការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ត្រូវបានបន្តដាក់ចេញជាលើកទីបួន កាលពីខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ ជនជាប់ឃុំចំនួន ៥៦ ភាគរយ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ឬផ្តន្ទាទោស ពីបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងញៀន ហើយ ជនជាប់ឃុំចំនួនតែ ២៩ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះ ដែលកំពុងបម្រើទោសដោយមានសាលក្រម/ សាលដីកាស្ថាពរ។ យុទ្ធនាការខាងលើក៏បានជះឥទ្ធិពលជាពិសេសទៅលើស្ត្រី ដោយក្នុងចំណោមជនជាប់ឃុំជាស្ត្រីទាំងអស់ មានស្ត្រីនីតិជន និងអនីតិជន ចំនួនជាង ៧៣ ភាគរយ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ឬផ្តន្ទាទោសពីបទល្មើលពាក់ព័ន្ធគ្រឿងញៀន។

២៤. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបន្តកិច្ចសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអង្គការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ និងមន្ត្រីពន្ធនាគារទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង ដើម្បីកំណត់រកសំណុំរឿងជនជាប់ឃុំដែលស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនលើសចិរវេលាកំណត់ និងបានធ្វើការសម្របសម្រួលបន្តជាមួយតុលាការ ដើម្បីអនុវត្តនីតិវិធីដោះលែង។ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានបន្តការគាំទ្រជំនួយបច្ចេកទេសដើម្បីអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យជនជាប់ឃុំ។ ប្រព័ន្ធទិន្នន័យនេះមាន គោលដៅសម្រួលឱ្យអាជ្ញាធរពន្ធនាគារអាចតាមដាននិងកត់ត្រាទុកនូវបទចោទច្រើនផ្សេងគ្នាបាន ហើយនិងរយៈពេលកំណត់ទោស

ទាំងឡាយ ស្របទៅតាមប្រភេទជនជាប់ឃុំ ជាពិសេសជនជាប់-ឃុំដែលស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្រព័ន្ធទិន្នន័យថ្មីនេះក៏អាចធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវដំណើរការតាមដានរយៈពេលអនុវត្តទោស សំដៅសម្រួលដល់ការដោះ-លែងជនជាប់ឃុំបានទាន់ពេលវេលា និងការស្នើសុំការបន្ធូរបន្ថយទោស ឬលើកលែងទោស។

២៥. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការក៏បានធ្វើការងារជាមួយគណៈកម្មាធិការអន្តរជាតិនៃកាកបាទក្រហម ក្នុងការកៀរគរមតិឱ្យមានការព្រាងបញ្ញប់បទដ្ឋានអប្បបរមា ស្តីពីការសាងសង់ និង ជួសជុលកែលម្អពន្ធនាគារ ដែលបានរៀបចំអស់រយៈពេលជាយូរមកហើយ ដើម្បីឱ្យស្របតាមការកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ ស្តីពីពន្ធនាគារ។ អត្ថបទព្រាងចុងក្រោយបានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីអនុសាសន៍ ជាច្រើន ដែលបានស្នើឡើងដោយការិយាល័យឧត្តមស្នងការនាពេលកន្លងមក។ ទាក់ទងនឹងផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីទាំងមូលស្តីពីការទទួលបានយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនដែលមានពិការភាព ការិយាល័យឧត្តមស្នងការក៏បានធ្វើការងារក្នុងភាពជាដៃគូជាមួយអង្គការជនពិការកម្ពុជា ក្នុងការចាប់ផ្តើម អនុវត្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីលក្ខខណ្ឌឃុំខ្លួន និងការប្រព្រឹត្តទៅលើជនជាប់ឃុំ ដែលមានពិការ-ភាព នៅតាមពន្ធនាគារចំនួនប្រាំ។

២៦. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានបន្តសហការជាមួយក្រុមគ្រូបង្គោលរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ហើយនិង មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈមន្ត្រីពន្ធនាគារ នៃបណ្ឌិត្យសភានគរបាលកម្ពុជា ក្នុងការងារធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងលើការបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីពន្ធនាគារ។ កាលពីខែឧសភា, កញ្ញា និងធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ និង នៅខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានសហការរៀបចំដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សាចំនួនបួនលើកទៅកាន់ពន្ធនាគារចំនួនបួន សម្រាប់សិក្ខាកាមមន្ត្រីពន្ធនាគារចំនួន ២៣១ នាក់ និងក្រុមគ្រូបង្គោលទាំង ២០ នាក់ ដែលតាមរយៈកម្មវិធីនេះ សិក្ខាកាម និងគ្រូបង្គោលអាចសម្រួចចំណេះដឹងដែលទទួលបានពីវគ្គបណ្តុះបណ្តាល ហើយនិងវិធីសាស្ត្របង្រៀនរបស់គ្រូឱ្យកាន់តែមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងបរិស្ថានពន្ធនាគារបច្ចុប្បន្ន។ នៅខែឧសភា និង កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨ និង នៅខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានធ្វើបទបង្ហាញអំពីការងារបង្ការទប់ស្កាត់ទារុណកម្មដល់សិក្ខាកាមមន្ត្រីពន្ធនាគារជ្រើសរើសថ្មីចំនួន ១៩១ នាក់។ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការក៏បានធ្វើការងារជាមួយក្រុមគ្រូបង្គោល និងគ្រូបន្តវេនរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ និង បណ្ឌិត្យសភានគរបាលកម្ពុជា ក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញលើខ្លឹមសារមេរៀនពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពិភាក្សាចុងក្រោយដែលបានរៀបចំឡើងកាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ក្រុមគ្រូបង្គោលទាំងនោះបានធ្វើការកត់សម្គាល់អំពីគុណតម្លៃគរុកោសល្យនៃដំណើរទស្សនកិច្ចទៅកាន់ពន្ធនាគារ ហើយបានស្នើសុំការជួយធានាឱ្យមាននិរន្តរភាពនៃថវិកាសម្រាប់អនុវត្តកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីពន្ធនាគារ។

២៧. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានសហការជាមួយអាជ្ញាធរសុខាភិបាលថ្នាក់ខេត្ត និងថ្នាក់ជាតិ ហើយនិងអាជ្ញាធរពន្ធនាគារ ដើម្បីរៀបចំឱ្យមានជាបន្ទប់សុវត្ថិភាព សម្រាប់ជន

ជាប់ឃុំសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យបង្អែកខេត្តសៀមរាប។ ជាលទ្ធផល បន្ទប់សុវត្ថិភាព ចំនួនបីនឹងត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់នាឆ្នាំ ២០១៩ ខាងមុខ។ បន្ទប់សុវត្ថិភាពនេះនឹង ជួយសម្រួលឱ្យជនជាប់ឃុំដែលឈឺអាចទទួលបានសេវាព្យាបាលផ្នែកសុខភាពនៅឯមន្ទីរ ពេទ្យដោយមិនមានហានិភ័យខ្ពស់ទាក់ទងនឹងការរត់គេចខ្លួន និងមិនមានការប្រើប្រាស់ ឧបករណ៍ឃាត់ឃាំងបន្ថែមតួយ៉ាងដូចជាច្រវាក់ ឬខ្នោះដៃទេ។

២៨. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការបានបន្តគាំទ្រគណៈកម្មាធិការជាតិប្រឆាំងទារុណកម្ម ដែលជាស្ថាប័នបង្ការទារុណកម្មថ្នាក់ជាតិ របស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការលើកកម្ពស់ការ យល់ដឹងអំពីអត្ថិភាព និងអាណត្តិការងាររបស់យន្តការនេះ ដល់អាជ្ញាធរផ្សេងៗដែល គ្រប់គ្រងទីកន្លែងដកហូតសេរីភាព និងដល់សាធារណជនផងដែរ។ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៨ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ បានចេញលិខិតមួយច្បាប់ទៅកាន់ អាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងអស់ ដើម្បីបំភ្លឺអំពីមុខងារឯករាជ្យ និងសិទ្ធិ អំណាចចុះអង្កេត ត្រួតពិនិត្យទីកន្លែងដកហូតសេរីភាពទាំងនោះ ដោយមិនផ្តល់ដំណឹង ជាមុន ដើម្បីបង្ការការធ្វើទារុណកម្ម។ នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការ និង គណៈកម្មាធិការជាតិប្រឆាំងទារុណកម្ម បានសហការរៀបចំសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិដើម្បី ផ្សព្វផ្សាយអំពីតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់យន្តការនេះ ដល់អ្នកចូលរួមសរុបចំនួន ១៨៥ នាក់ (ស្ត្រី ១៣ នាក់) ដែលមានដូចជាប្រធានពន្ធនាគារ/មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទាំងអស់ ស្នងការ នគរបាល រាជធានី ខេត្ត មេបញ្ជាការកងរាជអាវុធហត្ថរាជធានី ខេត្ត អភិបាលនៃគណៈ អភិបាលរាជធានី ខេត្ត រួមទាំងតំណាងអាជ្ញាធរអន្តោប្រវេសន៍ អាជ្ញាធរគ្រឿងញៀន អាជ្ញា ធរសង្គមកិច្ច ហើយនិងតំណាងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា។ នៅ ក្នុងអង្គពិធីបើកសិក្ខាសាលានាពេលនោះ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃបាន ផ្ញើសារដ៏មានសារសំខាន់ខាងលើឡើងវិញដល់ អ្នកចូលរួមក្នុងអង្គពិធីទាំងមូល។ ការិយាល័យ ឧត្តមស្នងការបន្តធ្វើការងារជាមួយគណៈកម្មាធិការជាតិប្រឆាំងទារុណកម្ម ក្នុងការរៀបចំ កសាងឧបករណ៍ និងវិធីសាស្ត្រចុះអង្កេត ត្រួតពិនិត្យ របស់គណៈកម្មាធិការជាតិនេះ។

IV. ការពង្រឹងនីតិរដ្ឋ

២៩. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តធ្វើជាអ្នកសម្របសម្រួលដៃគូម្ចាស់ជំនួយរបស់ក្រុម ការងារបច្ចេកទេស ស្តីពីការកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធច្បាប់ និង តុលាការដែលសហការដឹកនាំ ដោយក្រសួងយុត្តិធម៌។ ក្រុមការងារនេះ បានជួបប្រជុំគ្នាម្តងរួចមកហើយ កាលពីខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៩ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីសូចនាករតាមដានរួមថ្មីពីឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣ ដែលនឹង ដឹកនាំការងារ នៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌សម្រាប់ដៃគូការងារពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។ នៅក្នុងកិច្ច ប្រជុំនោះ ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញនូវវឌ្ឍនភាពក្នុងការសម្រេច បានស្តីពីសូចនាករតាមដានរួម និង លើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួម ដើម្បីអនុវត្ត សកម្មភាព ដែលមិនមានវឌ្ឍនភាពនៅឡើយ ជាពិសេសការសិក្សាអំពីសុចរិតភាពរបស់ តុលាការដែលបានឯកភាពរួចមកហើយ។

៣០. សកម្មភាពមួយ ដែលបានដាក់បញ្ចូល នៅក្នុងសូចនាករតាមដានរួម ពីឆ្នាំ ២០១៤-២០១៨ គឺការតាក់តែងគោលនយោបាយស្តីពីជំនួយផ្នែកច្បាប់។ សេចក្តីព្រាងគោលនយោបាយនេះ ត្រូវបានបញ្ចប់នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ បន្ទាប់ពីដំណើរការរៀបចំសេចក្តីព្រាងដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ និងចូលរួម ដែលក្នុងនោះការិយាល័យ OHCHR បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសកម្ម។ សេចក្តីព្រាងគោលនយោបាយនេះ ពង្រីកវិសាលភាព និងគោលបំណងនៃជំនួយផ្នែកច្បាប់ដ៏មានសារសំខាន់ និងដាក់ចេញនូវអនុសាសន៍មួយចំនួន ដើម្បីធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងការបង្កើតស្ថាប័នអភិបាលកិច្ច។ ការិយាល័យ OHCHR នឹងបន្តតស៊ូមតិដើម្បីឱ្យមានការអនុម័ត និងការអនុវត្តច្បាប់នេះ។ ថវិកាជំនួយផ្នែកច្បាប់ បានកើនឡើងក្នុងឆ្នាំ២០១៨ និងបានកើនឡើងម្តងទៀតក្នុងឆ្នាំ២០១៩។ គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានបានចាត់តាំងប្រតិភូមេធាវី យ៉ាងតិចមួយរូបប្រចាំខេត្តនីមួយៗ ហើយរួមទាំងក្រសួងយុត្តិធម៌ផងដែរ បានជួយសម្រួលនូវនីតិវិធីរដ្ឋបាល សម្រាប់ស្នើសុំមេធាវីជំនួយផ្នែកច្បាប់ ដែលជាលទ្ធផលជួយបង្កើននូវការទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់នៅគ្រប់ខេត្ត/ក្រុង។

៣១. ដោយមិនមានប្រព័ន្ធជំនួយផ្នែកច្បាប់ដ៏ទូលំទូលាយមួយ ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តគាំទ្រដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលខាងជំនួយផ្នែកច្បាប់ ដោយផ្តល់មូលនីធិសម្រាប់ការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ ក្នុងករណីទាក់ទងនឹងសិទ្ធិទទួលបានយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនពិការ សិទ្ធិដីធ្លី និងសិទ្ធិលំនៅឋាន និងសំណុំរឿងអាទិភាពចំនួន ១១៩ ដល់ជនជាប់ឃុំដែលកំពុងរង់ចាំសវនាការឧទ្ធរណ៍។ មានសាលក្រម ឬសាលដីកាស្ថាពរចំនួនប្រមាណជា ៣៦ ដែលបានទទួល ដែលបានជួយកាត់បន្ថយការកកស្ទះសំណុំរឿងនៅសាលាឧទ្ធរណ៍។ តាមរយៈអន្តរាគមន៍របស់ការិយាល័យ OHCHR ជនជាប់ឃុំ ១៣ នាក់ ដែលត្រូវបានឃុំខ្លួនលើសនីតិវិធី ពីរយៈពេលពីមួយខែ ទៅជាងពីរឆ្នាំ ត្រូវបានដោះលែង។ មានការធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងផងដែរ ទាក់ទងទៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងក្នុងចំណោមតួអង្គយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ រួមមាន មេធាវី ក្រឡាបញ្ជី តុលាការ និងមន្ត្រីពន្ធនាគារ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយបញ្ហាប្រឈមនៅតែមាន ដូចជា សិទ្ធិទទួលបានសំណុំរឿង ការមិនមានការដឹកជញ្ជូនជនជាប់ឃុំទៅចូលរួមសវនាការឧទ្ធរណ៍ ការជំនុំជម្រះដោយកំបាំងមុខ កង្វះមេធាវីដែលផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ និងកង្វះការជូនដំណឹងអំពីសាលក្រម ឬ សាលដីកាជាដើម។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ នឹងត្រូវបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់នៅក្នុងសន្និសីទថ្នាក់ជាតិស្តីពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរៀបចំឡើងដោយការិយាល័យ OHCHR និងក្រសួងយុត្តិធម៌ ដែលគ្រោងនឹងធ្វើឡើងនៅខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៩។

៣២. ក្នុងអំឡុងពេលនៃរបាយការណ៍ ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើការវិភាគលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬច្បាប់ដែលបានអនុម័តរួចហើយ ដោយផ្អែកលើបរិបទសិទ្ធិមនុស្ស។ ក្រៅពីការធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលបានលើកឡើងខាងលើ ការិយាល័យ OHCHR បានចាប់ផ្តើមធ្វើការវិភាគទៅលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការពពោះជំនួស ហើយ

បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំជំនាញថ្នាក់តំបន់ ដែលរៀបចំឡើងដោយការិយាល័យ OHCHR អង្គការសុខភាពពិភពលោក (WHO) និង មូលនិធិប្រជាជនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNFPA)។ ការិយាល័យ OHCHR បានផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីអត្ថាធិប្បាយស្តីពីប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ដែលត្រូវបានអនុម័តកាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨។ នៅខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានចូលរួមចំណែកក្នុងការតាក់តែងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិលើកទី១០ ដោយចូលរួមសិក្ខាសាលា និងផ្តល់យោបល់លំអិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្ស។

៣៣. ការិយាល័យ OHCHR បានឃ្លាំមើលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ ចំនួនជាង ៨០ ករណី ដោយបានធ្វើការកំណត់ពីចន្លោះប្រហោងក្នុងការអនុវត្តបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដែលទាមទារឱ្យមានតម្រូវការជំនួយបច្ចេកទេសបន្ថែមទៀត ជាពិសេសទាក់ទងនឹងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌។

៣៤. នៅឆ្នាំ២០១៨ ដោយមានកិច្ចសហការរួមគ្នាជាមួយក្រសួងយុត្តិធម៌ និងឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំសិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់តំបន់ចំនួន ៣ សម្រាប់ចៅក្រម ដោយបានរៀបចំនៅខេត្តកំពត មណ្ឌលគិរី និងខេត្តពោធិ៍សាត់ ដើម្បីតាមដានបន្តអំពីការប្រើប្រាស់ទម្រង់ថ្មីនៃដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ សិក្ខាសាលានេះ បានផ្តោតលើសារៈសំខាន់នៃការលើកសំអាងហេតុផ្នែកច្បាប់ នៅពេលដែលធ្វើការសម្រេចចិត្តលើករណីនានានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ស្របតាមគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលចេញដោយក្រសួងយុត្តិធម៌នៅឆ្នាំ ២០១៤។ ទោះបីជាមានការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ទម្រង់ថ្មីដោយចៅក្រមក៏ដោយ ក៏ចំនួនអ្នកជាប់ឃុំបណ្តោះអាសន្ននៅតែកើនឡើង គឺទាំងចំនួនក៏ដូចជាសមាមាត្រនៃចំនួនអ្នកជាប់ឃុំ ភាគច្រើនគឺដោយសារយុទ្ធនាការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

៣៥. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តការគាំទ្ររបស់ខ្លួន ក្នុងការដំឡើងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ នៅសាលាដំបូងចំនួន ៦ ថែមទៀត រួមជាមួយនឹងសាលាដំបូងចំនួន ១២ ត្រូវបានដំឡើងម៉ូឌុលថ្មីរួចរាល់ហើយដែលកំពុងតែដំណើរការប្រតិបត្តិ។ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យកត់ត្រានូវរាល់ព័ត៌មាននៃរឿងក្តីទាំងអស់ពីដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ រហូតដល់ ដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត សវនាការ និងការអនុវត្តទោស។ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ ជួយបង្កើនតម្លាភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៅក្នុងតុលាការ ហើយក៏ជួយផងដែរ ដើម្បីចៀសវាងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើសនីតិវិធី និងការឃុំខ្លួនលើសរយៈពេលនៃការផ្តន្ទាទោស ដោយការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសិទ្ធិនៃការទទួលបាននូវព័ត៌មាន និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល។ ការិយាល័យ OHCHR បានសង្កេតឃើញមានការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទិន្នន័យកាន់តែច្រើនឡើងៗ ដោយតុលាការមួយចំនួនក៏ដូចជាសាធារណជនអាចទៅរកព័ត៌មានតាមរយៈប្រព័ន្ធនេះ ព្រមទាំងការកើនឡើងនៃ

ចំនួនសំណុំរឿងដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី និងកត់ត្រាក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យ។ គ្រប់សាលាដំបូងទាំងអស់ នឹងមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យនេះ នៅត្រឹមដំណាច់ឆ្នាំ ២០១៩។ ក្រសួងយុត្តិធម៌ បានប្រកាសថា ខ្លួននឹងបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យថ្នាក់កណ្តាលមួយ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ដើម្បីសម្រួលដល់ការប្រមូល និងវិភាគទិន្នន័យពីគ្រប់តុលាការទាំងអស់។

៣៦. ការិយាល័យ OHCHR បានចាប់ផ្តើមអនុវត្តគម្រោងរួមគ្នាជាមួយកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (UNDP) ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានយុត្តិធម៌របស់ជនពិការ ដែលផ្តល់មូលនិធិដោយអង្គការសហប្រជាជាតិនៃភាពជាដៃគូ ដើម្បីលើកកម្ពស់សិទ្ធិជនពិការ។ សិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលចំនួន ២ ត្រូវបានរៀបចំឡើង សម្រាប់ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីមកពីខេត្ត/ក្រុងគោលដៅចំនួន ៣ គឺខេត្តបន្ទាយមានជ័យ បាត់ដំបង និងសៀមរាប ដើម្បីណែនាំពួកគេអំពីវិធីសាស្ត្រសិទ្ធិមនុស្សទាក់ទងនឹងពិការភាព។ ការិយាល័យ OHCHR ក៏បានរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីការចងក្រងឯកសារ និងការឃ្លាំមើលករណីរំលោភសិទ្ធិមនុស្សចំនួន ២ ផងដែរ សម្រាប់អង្គការជនពិការថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ ជំនួយមូលនិធិចំនួន ៣ ត្រូវបានផ្តល់ទៅឱ្យអង្គការនានាដែលទាក់ទងនឹងការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ វាយតម្លៃស្ថានភាពជនពិការក្នុងពន្ធនាគារ និងគាំទ្រដល់ជនពិការចិត្តសាស្ត្រដែលជាប់ច្រវាក់នៅក្នុងផ្ទះរបស់ពួកគេ។

៣៧. នៅក្នុងការស្ទង់មតិដែលបានធ្វើឡើងនៅឆ្នាំ២០១៨ ដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីកេរដំណែលអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា របស់ការិយាល័យ OHCHR ចៅក្រមភាគច្រើន ដែលបានចូលរួមក្នុងការស្ទង់មតិ បានចាត់ទុកថា សេចក្តីពន្យល់នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាស្នាដៃដ៏សំខាន់មួយនៃកម្មវិធី និងជាលិខិតុបករណ៍ដ៏មានប្រយោជន៍។ ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តការងាររបស់ខ្លួនជាមួយនិស្សិតច្បាប់ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីកម្មវិធីកេរដំណែល និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ដោយធ្វើបទបង្ហាញចំនួន ២ និងសម្របសម្រួលវគ្គបណ្តុះបណ្តាលមួយ សម្រាប់និស្សិតមហាវិទ្យាល័យច្បាប់ ចំនួន ៣០ នាក់ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៨។

៣៨. បន្ទាប់ពីធ្វើការតាមដានឃ្លាំមើល និងការតស៊ូមតិរបស់ខ្លួនជាបន្តបន្ទាប់រួចមក ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំរបាយការណ៍ស្តីពីការកាត់ទោសដោយមហាជន រួមទាំងឧប្បត្តិហេតុនៃការសម្លាប់មនុស្សដោយមហាជន ឬការវាយដំ និងសំណុំរឿងនៃការសម្លាប់មនុស្ស ការវាយដំ ការឃាយី និងការបណ្តេញប្រជាពលរដ្ឋ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានធ្វើអំពើអាបធ្មប់។ របាយការណ៍ជាសាធារណៈដែលនឹងត្រូវផ្សព្វផ្សាយនៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ ដែលគូសបញ្ជាក់អំពីបញ្ហាប្រឈម ក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃការកាត់ទោសដោយមហាជន ក៏ដូចជាវឌ្ឍនភាពក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់នគរបាល និងតុលាការ។ ការចេញផ្សាយរបាយការណ៍នេះ នឹងកត់សម្គាល់អំពីការចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ដែលដឹកនាំដោយការិយាល័យ OHCHR សហការជាមួយគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ដោយលើកទឹកចិត្តប្រជា

ពលរដ្ឋមិនឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពការកាត់ទោសដោយមហាជន និងត្រូវរាយការណ៍អំពីរឿងនេះទៅនគរបាល។

៣៩. ជាផ្នែកមួយនៃការងារបង្ការទារុណកម្ម ការិយាល័យ OHCHR បានសហការជាមួយគណៈកម្មាធិការជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងទារុណកម្ម និងព្រះរាជអាជ្ញាមកពីខេត្តក្រចេះ និងខេត្តត្បូងឃ្មុំ ដើម្បីរៀបចំការធ្វើបទបង្ហាញសង្ខេបថ្នាក់ស្រុក។ មន្ត្រីប្រតិបត្តិច្បាប់ក្នុងស្រុកជាង ៣០០ នាក់ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាល អំពីការបង្ការទារុណកម្ម ការប្រើប្រាស់កម្លាំង និងសិទ្ធិនៅពេលចាប់ខ្លួន រួមទាំងច្បាប់ជាតិ ក៏ដូចជាលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ។

V. ការធ្វើឱ្យរីកចម្រើននូវការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពតាមរយៈសិទ្ធិមនុស្ស

៤០. កំណើនសេដ្ឋកិច្ចបានបន្តកើនឡើងនៅកម្រិតខ្ពស់ ជាង ៧% ដែលបានធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមានសម្រាប់ទទួលបានសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ផ្អែកតាមតួលេខរបស់រដ្ឋាភិបាល អត្រាភាពក្រីក្របានធ្លាក់ចុះពី ៤៧,៨ ភាគរយក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ មក ១៣,៥ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០១៤។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ចំនួនប្រជាជានដែលនៅបន្ទាត់ភាពក្រីក្រខាងលើមិនត្រឹមតែបានកើនឡើងនោះទេ ចំពោះប្រជាជននៅក្បែរភាពក្រីក្រ ក៏បានកើនឡើងផងដែរ ដែលកំពុងគូសបញ្ជាក់នូវភាពងាយរងគ្រោះរបស់មនុស្សជាច្រើនចំពោះការជះឥទ្ធិពលដល់សេដ្ឋកិច្ច និងវិស័យផ្សេងៗ។ ក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨ UNDP បានចេញឯកសារមួយ ស្តីពីសន្ទស្សន៍ភាពក្រីក្រពហុវិស័យ ដោយមានការវាស់វែងដ៏ស្មុគស្មាញមួយផ្អែកលើសន្ទស្សន៍ចំនួន ១០ រួមមានការអប់រំ សុខភាព និងកម្រិតជីវភាពរស់នៅដែលបានដាក់កំណត់ពីអត្រាភាពក្រីក្រទិដ្ឋភាពចំរុះនេះ នៅ ៣៥ ភាគរយ សម្រាប់កម្ពុជា និងចំណាត់ថ្នាក់កម្ពុជា បានលេខ ៥៨ ក្នុងចំណោមប្រទេសចំនួន ១០៥។[8] នៅក្នុងអំឡុងរយៈពេលនៃការធ្វើរបាយការណ៍នេះ រដ្ឋាភិបាល បានណែនាំបង្ហាញពីច្បាប់ស្តីពីប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា និងបានបង្កើនប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាសម្រាប់កម្មករនិយោជិតនៅក្នុងវិស័យវាយនភណ្ឌ និង សម្លៀកបំពាក់/ស្បែកជើងផងដែរ ត្រឹម ៧ ភាគរយ នៅក្នុងខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ ទៅដល់ ១៨២ ដុល្លារ ក្នុង១ ខែ។

៤១. នៅក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨ រដ្ឋាភិបាល បានបោះពុម្ពផ្សាយ យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណជំហាន ៤ របស់ខ្លួន កំណត់ចេញនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗ និងដាក់អភិបាលកិច្ចជាចំនុចស្នូលរបស់យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណជំហាន ៤ នេះ។ នៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ រដ្ឋាភិបាល បានបោះពុម្ពផ្សាយ គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា ដែលរួមបញ្ចូលនូវគោលដៅបន្ថែមមួយទៀតស្តីពីការដោះមីន។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា បានគូសបញ្ជាក់ពីតថភាពដែលគោលដៅ និងសន្ទស្សន៍នានាទាក់ទងនឹងគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពទី១៦ ស្តីពី សន្តិភាព យុត្តិធម៌ និងស្ថាប័នរឹងមាំ ត្រូវបានកាត់បន្ថយយ៉ាងគំហុក បើប្រៀបធៀបជាមួយគោលដៅសកល។[9] នៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ រដ្ឋាភិបាលកំពុងធ្វើសេចក្តីព្រាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិ (ដោយច្របាច់បញ្ចូលជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណជំហាន ៤ និងគោលដៅអភិវឌ្ឍ

[8] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់យូអិនឌីភី នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៨ "ការបំភ្លឺ៖ ភាពក្រីក្រពហុវិស័យកំពុងថយចុះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា"។

[9] សូមមើល www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24579&LangID=E

ន៍ប្រកបដោយចីរភាពប្រទេសកម្ពុជា) ដែលនឹងបង្កើតបានជាយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍រួមមួយរបស់រដ្ឋាភិបាល។

៤២. នៅថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩ ក្រសួងដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ បានបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួនស្ដីពីការចុះបញ្ជីដី។ យោងទៅតាមរបាយការណ៍នេះ ចាប់ពីការចាប់ផ្ដើមរបស់ខ្លួន រហូតដល់ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ក្រសួងបានចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីចំនួន ៥.១២៧.៨១៩ ហើយ ឬ ៧៣,២៥ ភាគរយ នៃក្បាលដីប្រមាណ ៧ លាន ដែលលើសដល់ ៣,២៥ ភាគរយ ពីគោលដៅរបស់ខ្លួនបានកំណត់ក្នុងឆ្នាំ ២០១៤-២០១៨។ យោងទៅតាមរបាយការណ៍ដដែល នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ គណៈកម្មាការសុរិយោដី បានទទួលករណីជម្លោះដីធ្លីចំនួន ៥៤៤ និងបានដោះស្រាយចំនួន ២៩២ ករណី ដែលមាន ១.៥១២ គ្រួសារ និងតំបន់ដីធ្លីមួយមាន ២៤៣,៩៦ ហិកតា ហើយនិង ១៧៦ ករណី បានត្រូវលើកបណ្ដឹងចោល នៅពេលដែលករណីទាំងនោះបានត្រូវគេរកឃើញថា នៅក្រៅអាណត្តិការងាររបស់គណៈកម្មាការនោះ និង ៤៧ បណ្ដឹងទៀត បានត្រូវគេដកវិញ។ ក្រសួងបានបង្កើតក្រុមការងារគណៈកម្មាការច្បាប់ដោះស្រាយជម្លោះដីធ្លីមួយចំនួន។ យោងតាមរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ២០១៨ របស់ខ្លួននេះ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ ក្រសួងបានទទួល ៥៧១ ករណី ដែលករណីទាំងនេះ មាន ១២៥ ករណី បានត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមការងារទាំងនោះរបស់ក្រសួង ហើយ ៥២ ករណី បានត្រូវដោះស្រាយត្រឹមចុងឆ្នាំ និង ៧៣ ករណីទៀត បានទទួលការឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬត្រូវបានយោងទៅអាជ្ញាធរដែលមានការទទួលខុសត្រូវមួយផ្សេងទៀត។

៤៣. តាមរយៈកម្មវិធីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តធ្វើការលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិទទួលបានលំនៅឋានសមរម្យ និងលើបទដ្ឋានសមរម្យនៃការរស់នៅ ដើម្បីជួយបង្ការការបណ្ដេញចេញដោយបង្ខំ និងដើម្បីលើកកម្ពស់សុវត្ថិភាពសិទ្ធិកាន់កាប់ និងការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរឡើងថែមទៀត អំពីតួនាទីរបស់ធុរកិច្ចក្នុងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស។

៤៤. នៅក្នុងខែតុលា និងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR ក្នុងភាពជាដៃគូជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល បានរៀបចំឡើងនូវសិក្ខាសាលាចំនួន ២ នៅក្នុងខេត្តកំពត និងក្រចេះ ស្ដីពីសិទ្ធិដីធ្លី និងលំនៅឋាន ដោយផ្ដោតលើនីតិវិធីការបណ្ដេញចេញ និងការតាំងទីលំនៅថ្មី និងលើការទទួលខុសត្រូវរបស់សហគ្រាសធុរកិច្ចក្នុងបរិបទនេះ។

៤៥. ជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការតាំងទីលំនៅថ្មី ឬដើម្បីផ្ដល់ដីធ្លីដល់ប្រជាជនក្រីក្រ និងអតីតយុទ្ធជនគ្មានដីធ្លី រាជរដ្ឋាភិបាលកំពុងបានផ្ដល់ដីសម្បទានសង្គមកិច្ចដល់បុគ្គល និងគ្រួសារទាំងនោះ។ ការិយាល័យ OHCHR បានប្រើប្រាស់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួនដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ មានចំណងជើងថា "ការសិក្សាវាយតំលៃលើផលប៉ះពាល់នៃសម្បទានដដីសង្គមកិច្ចមកលើជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ

នៅតាមទីជនបទ" ធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការតស៊ូមតិជាមួយអាជ្ញាធរថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងថ្នាក់ជាតិនានាដែលពាក់ព័ន្ធ សម្រាប់ភាពល្អប្រសើរនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ចដែលមានស្រាប់ និងមុនពេលបង្កើតសម្បទានថ្មីនានា នៅក្នុងបណ្តាខេត្តកំពង់ធំ មណ្ឌលគិរី កំពត ត្បូងឃ្មុំ និងបាត់ដំបង។

៤៦. ជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចការតស៊ូមតិ នៅក្នុងខែកញ្ញានិងខែធ្នូ ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំបេសកកម្មទៅកាន់តំបន់សម្បទានសង្គមកិច្ចចំនួនពីរដែលមានទីតាំងនៅស្រុកមេមត់ខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងបឹងល្វា នៅខេត្តកំពង់ធំ។ ទស្សនៈកិច្ចនេះបានធ្វើឱ្យ មន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននិងខេត្ត អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងដៃគូរអភិវឌ្ឍន៍មានឱកាសរៀនសូត្រអំពីបទពិសោធល្អៗ និងមិនល្អនៅតំបន់សប្បទានសង្គមកិច្ចដោយផ្ទាល់ពីអ្នកភូមិពាក់ព័ន្ធ។ អ្នកចូលរួមបានបង្ហាញចេត្តនាធ្វើឱ្យប្រសើឡើងនូវស្ថានភាពនៅតាមតំបន់សប្បទានសង្គមកិច្ចទាំងនេះ។

៤៧. ការិយាល័យOHCHR បន្តធ្វើការជាមួយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្មនិងសំណង់ ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងមហាផ្ទៃ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលសម្រាប់ការគាំទ្រកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនិងដើម្បីតស៊ូមតិសម្រាប់ការកែសម្រួលនីតិវិធីការចុះបញ្ជីរដីសមូហភាព។ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចមួយនៅខេត្តរត្តនៈគីរី និងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចគួយចំនួនបី សហគមន៍នៅខេត្តកំពង់ធំ ត្រូវបានប្រកាសទទួលស្គាល់អត្តសញ្ញាណសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលជាដំណាក់កាលទីមួយនៃដំណាក់កាលទាំងបី។ នៅខែមិថុនាឆ្នាំ ២០១៨ ដោយមានការគាំទ្រពីការិយាល័យ OHCHR សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពូនង (ព្នង) មួយ នៅស្រុកកោះញែក ខេត្តមណ្ឌលគីរី ត្រូវបានបញ្ចប់ដំណាក់កាលទីពីរនៃនីតិវិធី ពោលគឺត្រូវបានចុះបញ្ជីរជានីតិបុគ្គល។ ជាងនេះទៅទៀត សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពូនង (ព្នង) មួយសហគមន៍ទៀត នៅស្រុកស្នួលខេត្តក្រចេះ បានវិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងដំណាក់ទីពីរដោយបានអនុម័តលក្ខន្តិកៈរបស់សហគមន៍ពួកគេនៅខែមេសាឆ្នាំ ២០១៨។

៤៨. ដោយមានគាំទ្រពីការិយាល័យ OHCHR មន្ត្រីថ្នាក់ខេត្ត ស្រុក និងឃុំត្រូវបានពង្រឹងសមត្ថភាពស្តីពីនីតិវិធីចុះបញ្ជីរដីសមូហភាព។ ការយល់ដឹងអំពីនីតិវិធីនេះក៏ត្រូវបានពង្រឹងនៅក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចផងដែរ។ ខែវិចិកា ឆ្នាំ ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានគាំទ្រក្រសួងទាំងបីដែលពាក់ព័ន្ធការចុះបញ្ជីរដីសមូហភាពក្នុងការរៀបចំសិក្ខាសាលាដែលមានការចូលរួមពីតំណាងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ១៣ សហគមន៍ មកពីខេត្តរត្តនៈគីរី និងតំណាងសហគមន៍ចំនួន ១១ ទៀតមកពីខេត្តមណ្ឌលគីរី ស្ទឹងត្រែង និងក្រចេះ។ គោលបំណងនៃសិក្ខាសាលាគឺដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងការគ្រប់គ្រង និងការពារដីកម្មសិទ្ធិសមូហភាព ក៏ដូចជា វិធីដោះស្រាយវិវាទផងដែរ។

ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានផលិតសៀវភៅណែនាំស្តីពីការចុះបញ្ជីដីសមូហភាព ដែលអាចជួយដល់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងដំណើរការឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។ នៅក្នុងខែដដែលនេះ ការិយាល័យ OHCHR បានបោះពុម្ពផ្សាយឯកសារមួយឈ្មោះ "ការវាយតម្លៃលើឱកាសទទួលបានឥណទានរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនៅកម្ពុជា" ដែលជាលទ្ធផលបង្ហាញឱ្យឃើញថាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចទទួលបានកម្ចីរឥណទានតាមរយៈកម្ចីជាក្រុមនិងដោយមិនចាំបាច់មានទ្រព្យបញ្ចាំដែលជាប្លង់កម្មសិទ្ធិដីឯកជននោះឡើយ។

៥០. ការិយាល័យ OHCHR បានទទួលញត្តិពីបុគ្គល និងក្រុមដែលស្វែងរកកិច្ចអន្តរាគមន៍ដល់វិវាទរបស់ពួកគេ។ ការិយាល័យនេះបានធ្វើបេសកកម្មស្វែងរកការពិត ធ្វើការសហការជាមួយអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ សម្របសម្រួលកិច្ចសន្ទនារវាងភាគីនានា ឃ្លាំមើលយន្តការដោះស្រាយវិវាទ និងផ្តល់ប្រឹក្សាផ្លូវច្បាប់ និងនីតិវិធីដល់សហគមន៍និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលគាំទ្រពួកគេ។ ការិយាល័យ OHCHR ក៏ធ្វើការជួយដល់រាជរដ្ឋាភិបាល និងសហគ្រាសពាណិជ្ជកម្មដើម្បីផ្តល់នូវសំណងសមរម្យដល់ករណីដែលមានការរំលោភបំពានដល់សិទ្ធិលំនៅឋាន និងដីធ្លី។ ក្នុងខែតុលាឆ្នាំ ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR គាំទ្រការបង្កើតលក្ខខណ្ឌយោង និងសេចក្តីណែនាំផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ក្រុមសម្របសម្រួលវិស័យដីធ្លីដែលមានគោលបំណងពង្រឹងក្រុម និងបង្កើតឱ្យមានកិច្ចសន្ទនារួមគ្នា និងការងារតស៊ូមតិជាមួយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់។

៥១. នៅខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានបញ្ជូនក្រុមបេសកម្មស្វែងរកការពិតមួយទៅកាន់ស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ ដើម្បីតាមដានទៅលើករណីបាតុកម្មហឹង្សាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអ្នកដែលបានសាងសង់លំនៅឋាននៅលើដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច។ បេសកម្មបានសន្និដ្ឋានថាអាជ្ញាធរបានឆ្លើយតបទៅនឹងបាតុកម្មហឹង្សាដោយប្រើប្រាស់កម្លាំងលើសលប់ រួមទាំងតាមរយៈការប្រើប្រាស់អាវុធផងដែរ។ នៅថ្ងៃទី២៦ មីនា ការិយាល័យ OHCHR បានផ្ញើលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រសួងមហាផ្ទៃដោយភ្ជាប់ជាមួយនូវរបាយការណ៍ដែលមានការសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍របស់ការិយាល័យផងដែរ។ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨ និង ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើបេសកម្មទៅតាមដានជាថ្មីទៀត ហើយក៏បានផ្ញើលិខិតមួយច្បាប់ទៅអភិបាលខេត្តក្រចេះស្នើសុំកិច្ចអន្តរាគមន៍ក្នុងករណីវិវាទដីធ្លី និងស្វែងរកដំណោះស្រាយសន្តិវិធីដល់ជនទទួលរងផលប៉ះពាល់ផងដែរ។

៥២. នៅខែមករា និងកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានបញ្ជូនក្រុមការងារបេសកម្មស្វែងរកការពិតចំនួនពីរទៅកាន់ខេត្តព្រះសីហនុ បន្ទាប់ពីមានការប៉ះទង្គិចគ្នារវាងកម្លាំងសន្តិសុខ និងបាតុករប្រឆាំងការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំ។ ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើការជាមួយគ្រប់អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។ ស្របជាមួយគ្នានោះ មានការផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ននូវផែនការបណ្តេញចេញទីពីរនៅនាទីចុងក្រោយ គឺនៅថ្ងៃតែ

មួយដែលការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើបេសកម្មតាមដាន។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃបេសកម្មស្វែងរកការពិត កងកម្លាំងសន្តិសុខបានប្រើប្រាស់កម្លាំងហួសប្រមាណប្រឆាំងបាតុករ ដែលបណ្តាលឱ្យបុរសម្នាក់ត្រូវបានបាញ់ឱ្យរបួស។ នៅថ្ងៃទី ២២ កុម្ភៈ ការិយាល័យ OHCHR បានសសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រសួងមហាផ្ទៃបញ្ជាក់ថាកងកម្លាំងសន្តិសុខបានប្រើប្រាស់កម្លាំងហួសប្រមាណ និងវិសមាមាត្រ រួមទាំងការប្រើប្រាស់អាវុធនៅក្នុងអំឡុងពេលបាតុកម្ម។ នៅក្នុងលិខិតនេះផងដែរ ការិយាល័យបានលើកទឹកចិត្តឱ្យក្រសួងធ្វើការស៊ើបអង្កេតជាសាធារណៈមួយចំពោះការប្រើប្រាស់កម្លាំងក៏ដូចជាការបាញ់ទៅលើបុគ្គលនិងបង្កឱ្យបុគ្គលនោះទទួលរងនូវពិការភាពនូវផ្នែកណាមួយដែលជាលទ្ធផលនៃរបួស ហើយក៏ត្រូវមានសំណងសមរម្យមួយផងដែរ។

៥៣. នៅក្នុងខែមករា ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើការឃ្លាំមើលនូវករណីបុរសម្នាក់ដែលត្រូវបានចាប់ឃុំខ្លួននៅខេត្តព្រះវិហារក្នុងបរិបទវិវាទដីធ្លី និងបានបាត់ខ្លួនពីកន្លែងឃុំខ្លួននៅថ្ងៃទី២១ មករា។ បន្ទាប់ពីការស៊ើបអង្កេតបឋម ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើលិខិតមួយច្បាប់ផ្ញើជូនរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃនៅថ្ងៃទី១៣ កុម្ភៈ ស្នើសុំការពិនិត្យទៅលើបញ្ហានេះ។ នៅថ្ងៃទី២១ មីនា ការិយាល័យ OHCHR បានធ្វើលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រសួងការពារជាតិដើម្បីស្នើសុំការស៊ើបអង្កេតទៅលើករណីឃាត់ខ្លួននិងការចោទប្រកាន់ស្តីពីការប្រព្រឹត្តមិនសមរម្យទៅលើបុគ្គលនោះដោយកម្លាំងយោធាមុននឹងបាត់ខ្លួន។ បន្ទាប់មកមានរបាយការណ៍ថាបុរសនោះបានបង្ហាញខ្លួននៅខេត្តព្រះសីហនុ ហើយការិយាល័យ OHCHR បានជួបជាមួយគាត់នៅថ្ងៃទី៣១ មីនា។

៥៤. ក្នុងខែឧសភា និងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ ការិយាល័យ OHCHR បានចុះបេសកកម្មទៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង និងខេត្តកោះកុង ដើម្បីបន្តតាមដានលើករណីការតាំងទីលំនៅថ្មីដែលមានលទ្ធផលចេញពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម ២ និងគម្រោងនានា បានប្រតិបត្តិដោយ ក្រុមហ៊ុន Union Development Group។ នៅក្នុងករណីទាំងពីរនេះ ការិយាល័យ OHCHR បានជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់អាជ្ញាធរ ឱ្យផ្តល់នូវសំណងត្រឹមត្រូវដល់ប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ និងដល់ប្រជាជនដែលត្រូវបានគេអនុញ្ញាតឱ្យស្នាក់នៅលើទីតាំងថ្មី និងលើទីតាំងលំនៅថ្មីបណ្តោះអាសន្នរបស់ពួកគេ ឱ្យបានសមរម្យ ហើយនិងធ្វើឱ្យបានល្អប្រសើរឡើងនូវលក្ខខណ្ឌនៅលើទីតាំងការតាំងទីលំនៅថ្មីផ្លូវការទាំងឡាយ រួមទាំង ឱកាសការចិញ្ចឹមជីវិតផងដែរ។

៥៥. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តតាមដានដំណើរការដោះស្រាយជម្លោះសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចស្ករអំពៅ និងការងាររបស់ក្រុមការងារដែលបានបង្កើតឡើងដោយក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម និងសំណង់។ សម្រាប់គោលបំណងនេះ ការិយាល័យ OHCHR បានចុះបេសកកម្មទៅខេត្តព្រះវិហារ ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ ទៅខេត្តកោះកុង ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ និងទៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ ក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៨។ ការិយាល័យ បានបន្តជំរុញដល់រដ្ឋាភិបាលឱ្យពន្លឿនដំណើរការដោះស្រាយជម្លោះនេះ និងធ្វើការងារនៅក្នុងរបៀបដែលកាន់តែមានតម្លាភាព និងពន្លឿននូវសកម្មភាពដំណោះស្រាយទាំងឡាយ

សម្រាប់បញ្ហាកំពុងប្រឈមផ្សេងៗទៀត ដែលបានលើកឡើងដោយប្រជាជនបានទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសម្បទានស្ករអំពៅទាំងនេះ។

៥៦. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តតាមដានដំណើរការសម្រុះសម្រួលរវាងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងឃុំប៊ូស្រាជាមួយក្រុមហ៊ុនកៅស៊ូ Socfin ដែលបានសម្របសម្រួលដោយអង្គការសម្រុះសម្រួលឯករាជ្យ (IMG) និងបានធ្វើនៅក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី។ លើសពីនេះទៀត ការិយាល័យ OHCHR បានឧបត្ថម្ភគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់អង្គការជំនួយផ្នែកច្បាប់នៃកម្ពុជា (LAC) ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលដល់តំណាងសហគមន៍ក្នុងជំនាញសន្ទានកម្ម ព្រមទាំងដើរតួជាអ្នកផ្តល់យោបល់ផ្នែកច្បាប់អំឡុងពេលសម្រុះសម្រួលនោះ។ ការសម្រុះសម្រួលដែលកំពុងបន្តនេះ ផ្តល់លទ្ធផលឱ្យឃើញថា ផ្នែកខ្លះនៃដីសហគមន៍កំពុងបានវិលត្រឡប់មកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចវិញ រួមមានព្រៃអារក្ស និងដីព្រៃកប់ខ្មោច។

៥៧. ការិយាល័យ OHCHR នៅតែបន្តលើកស្ទួយការផ្សព្វផ្សាយនូវព័ត៌មានសាធារណៈស្តីពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងសម្បទានដីផ្សេងៗ រួមមានផែនទីអន្តរកម្មនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ច តាមរយៈការឧបត្ថម្ភគាំទ្រផ្នែកបច្ចេកទេស និងហិរញ្ញវត្ថុទៅដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយហៅថា អង្គការទិន្នន័យអំពីការអភិវឌ្ឍ។ ផែនទីអន្តរកម្មនេះ ជួយឃ្លាំមើលការអភិវឌ្ឍនៅក្នុងសម្បទានដីសង្គមកិច្ចទូទាំងប្រទេស។ ការិយាល័យ OHCHR អង្គការទិន្នន័យអំពីការអភិវឌ្ឍ និង វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា បានរៀបចំឡើងនូវសិក្ខាសាលាថ្នាក់តំបន់មួយស្តីពី សម្បទានដីសង្គមកិច្ច កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ ។ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា បានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍លើផែនទីអន្តរកម្មនេះ និងបានធ្វើឱ្យពួកគេមានលទ្ធភាពប្រសើរឡើងក្នុងការប្រើប្រាស់ផែនទីអន្តរកម្មទាំងនេះ។

៥៨. ការិយាល័យ OHCHR បានអនុវត្តបេសកកម្មឃ្លាំមើលចំនួន ១២ ដង ទៅដល់សហគមន៍ជនជាតិវៀតណាមភាគតិចដែលបានជ្រើសរើសនៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញ និងខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ខេត្តព្រៃវែង ខេត្តសៀមរាប ខេត្តពោធិ៍សាត់ ខេត្តព្រះសីហនុ ខេត្តកោះកុង និងខេត្តកំពង់ធំ ដើម្បីទទួលបានការយល់ដឹងពីការប្រឈមនានាដែលពួកគេជួបប្រទះទាក់ទងនឹង ឋានៈផ្នែកច្បាប់ ការចូលទៅសាលារៀន ការទទួលបានសុខភាពសាធារណៈរបស់ពួកគេ និងការរើសអើង។ ការិយាល័យ OHCHR បានសម្រេចជោគជ័យក្នុងការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានឱ្យពន្យាពេលរហូតដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ នូវការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំនៅក្នុងភូមិបណ្តែតទឹកជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្បែរទន្លេសាប។ បេសកកម្មបន្តតាមដានមួយ ក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩ បានបញ្ជាក់ថា គ្មានការតាំងទីលំនៅថ្មីបន្ថែមទៀតទេទៅលើដីគោករបស់សហគមន៍ជនជាតិវៀតណាមភាគតិចនៅក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ អភិបាលរង បានយល់ព្រមពន្យាពេលលើការតាំងទីលំនៅថ្មីនោះ រហូតដល់សេវាមូលដ្ឋាននានា អាចដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់បានសម្រាប់ប្រជាជនទាំងនោះ។

៥៩. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តពង្រីកការផ្តោតយកចិត្តទុកដាក់របស់ខ្លួនលើធុរកិច្ច និងសិទ្ធិមនុស្ស ដោយធ្វើការផ្ទាល់ជាមួយអាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ អង្គការសង្គមស៊ីវិល តំណាងសហគមន៍ និងតួអង្គធុរកិច្ចនានា ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងរបស់ពួកគេពីគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីធុរកិច្ច និងសិទ្ធិមនុស្ស និងការអនុវត្តរបស់ពួកគេក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការិយាល័យ OHCHR បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់វេទិកាការទទួលខុសត្រូវខាងសង្គមរបស់សាជីវកម្ម ដែលជាវេទិកាធុរកិច្ចមួយ ដែលអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងរដ្ឋាភិបាល បានបង្កើតថ្មីៗឡើងដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងលើកស្ទួយការប្រើប្រាស់ឯកសារណែនាំ និងឧបករណ៍ពាក់ព័ន្ធនានា។ ការិយាល័យ OHCHR បានផ្តល់ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីគោលការណ៍ណែនាំ និងការត្រួតពិនិត្យដ៏ត្រឹមត្រូវលើសិទ្ធិមនុស្សតាមវគ្គបណ្តុះបណ្តាល និងសិក្ខាសាលាផ្សេងៗគ្នា ដែលបានរៀបចំតែឯង ឬបានរៀបចំឡើងរួមគ្នាជាមួយដៃគូ រាប់ទាំងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ជាផ្នែកមួយនៃការផ្តល់ជំនួយមូលនិធិរបស់ការិយាល័យទៅមជ្ឈមណ្ឌលនោះ ដើម្បីធ្វើការរបស់វាលើធុរកិច្ច និងសិទ្ធិមនុស្ស។ ជាពិសេស ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំឡើងនូវវគ្គផ្សព្វផ្សាយខ្លីមួយសម្រាប់ យុវជន ដែលរួមមានសហគ្រិនវ័យក្មេង អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ (Academia) និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល នៅក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ ហើយបានធ្វើបាឋកថា (Lecture) មួយទៅដល់និស្សិតកម្មវិធីថ្នាក់អនុបណ្ឌិតនៅសកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨។ នៅក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំឡើងនូវសិក្ខាសាលាចែករំលែកបទពិសោធន៍ស្តីពីធុរកិច្ច និងសិទ្ធិមនុស្ស សម្រាប់ការប្រតិបត្តិការកសិ-ពាណិជ្ជកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជា។ សិក្ខាសាលានេះ បានទាក់ទាញតំណាងធុរកិច្ចជិត ៤០ រូប មកពីក្រុមហ៊ុនអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុនកម្ពុជា និងក្រុមហ៊ុនវៀតណាម និងមានគោលបំណងសម្របសម្រួលកិច្ចសហការបន្ថែមទៀតជាមួយធុរកិច្ចទាំងនោះ លើការអនុវត្តគោលការណ៍ណែនាំទាំងនេះ។

៦០. ការិយាល័យ OHCHR បានផ្តល់ជំនួយមូលនិធិ នៅក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ ដល់អង្គការ PIN ដើម្បីបោះពុម្ពផ្សាយនូវការសិក្សាស្រាវជ្រាវមួយ ស្តីពី បទពិសោធន៍អំពើហិង្សាយេនឌ័រនៅក្នុងសហគមន៍ផ្ទះជួលនៅភ្នំពេញ។

VI. ព័ត៌មាន និងទំនាក់ទំនងសិទ្ធិមនុស្ស

៦១. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តការងាររបស់ខ្លួន ខាងផ្សព្វផ្សាយ និងទំនាក់ទំនងយ៉ាងទូលំទូលាយដោយប្រើប្រាស់ទម្រង់ផ្សេងៗនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយជាភាសាអង់គ្លេស និងភាសាខ្មែរ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើរបាយការណ៍នេះ ការិយាល័យ OHCHR បានចែកចាយសៀវភៅបោះពុម្ពចំនួន ៦៧.៨៧១ ក្បាល ដល់ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នផ្សេងទៀត។ ការិយាល័យ OHCHR ប្រើហ្វេសប៊ុក និង ធ្វីតធ័រ ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីការអភិវឌ្ឍន៍សិទ្ធិមនុស្ស សកម្មភាពរបស់ការិយាល័យ OHCHR និងព័ត៌មានពីយន្តការសិទ្ធិ

មនុស្សអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រទេសកម្ពុជា។ ចាប់តាំងពីខែមករា ឆ្នាំ២០១៨ អ្នកតាមដានហ្វេសប៊ុករបស់ខ្លួន បានកើនឡើង មួយភាគបី រហូតដល់ ១៥.៩៧០ នាក់។

៦២. ការិយាល័យ OHCHR បានចាក់ផ្សាយវីដេអូចំនួន ៦ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីមាត្រាជាក់លាក់នៃសេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្សជាភាសាខ្មែរ និងនិទានរឿងរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា និងពីហេតុដែលសិទ្ធិទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ចំពោះពួកគេ។ វីដេអូទាក់ទងនឹងការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនដោយបំពាន ការសន្មតថាគ្មានទោស សិទ្ធិទទួលបានសញ្ជាតិ សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ ភារកិច្ចដល់សហគមន៍ និងសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត សេរីភាព និងសន្តិសុខ។[10] ការិយាល័យ OHCHR ក៏បានផលិតខ្សែវីដេអូ និងរឿងផលប្រយោជន៍របស់មនុស្សជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេសដែលបង្ហាញពីឥទ្ធិផលមួយចំនួននៃការងាររបស់ការិយាល័យរួមមាន "ការបង្ខំឱ្យផ្លាស់ទីលំនៅ៖ រឿងរ៉ាវនៃការតាំងទីលំនៅថ្មីនៅកម្ពុជា" "នៅទីបំផុតត្រូវដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពឡើងវិញ៖ ការិយាល័យ OHCHR ប្រចាំកម្ពុជា បានគាំទ្រការដោះលែងមនុស្ស ១៣ នាក់ ដែលបានជាប់ឃុំហួសនីតិវិធីជាច្រើនឆ្នាំបន្ទាប់ពីពួកគេបានបម្រើទោសចប់" និង "មួយជំហានឆ្ពោះទៅមុខ៖ ដំណើរការទទួលស្គាល់អត្តសញ្ញាណជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជា"។ [11] កម្មវិធីវិទ្យុសិទ្ធិមនុស្ស ៣៦៥ របស់ការិយាល័យ OHCHR គ្រប់គ្រងតាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ មានកម្មវិធីវិទ្យុអន្តរកម្មចំនួន ១៥ លើប្រធានបទផ្សេងៗជាច្រើនដែលមានវាគ្មិនមកពីរដ្ឋាភិបាល អង្គការសង្គមស៊ីវិល ធុរកិច្ច ទីភ្នាក់ងារអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអ្នកជំនាញផ្សេងទៀត។ ការិយាល័យ OHCHR បានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីវិទ្យុដែលរៀបចំដោយអង្គការដៃគូនានាផងដែរ។

៦៣. ការិយាល័យ OHCHR បានរំលឹកខួបទិវាអន្តរជាតិ និងទិវាអង្គការសហប្រជាជាតិសំខាន់ៗ រួមមាន ទិវាសិទ្ធិនារីអន្តរជាតិ ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក ទិវាអង្គការសហប្រជាជាតិ ទិវាសិទ្ធិមនុស្ស និងទិវាពលកម្មអន្តរជាតិ។ ផលិតផលនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមសម្រាប់ទិវាសិទ្ធិនារីអន្តរជាតិ ដែលផលិតក្នុងភាពជាដៃគូជាមួយក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា បានផ្សព្វផ្សាយដល់អ្នកចូលមើលជាងមួយលាននាក់លើហ្វេសប៊ុក។

៦៤. ការិយាល័យ OHCHR រួមជាមួយក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា បានបើកយុទ្ធនាការរយៈពេលបីខែ ដើម្បីអបអរសាទរខួបលើកទីចិតសិបនៃសេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ យុទ្ធនាការនេះ បានចាប់ផ្ដើមនៅខែកញ្ញាឆ្នាំ ២០១៨ ហើយបានបន្តរហូតដល់ចុងខែធ្នូឆ្នាំ២០១៨ ហើយរួមបញ្ចូលកម្មវិធីអប់រំសិទ្ធិមនុស្សនៅតាមសាលារៀននៅខេត្តចំនួន៣ ឯកសារតាមអនឡាញ និងតាមអហ្វឡាញ និងព្រឹត្តិការណ៍អបអរសាទរដ៏ធំមួយ ដើម្បីប្រារព្ធទិវាសិទ្ធិមនុស្ស។ សារដ៏មានសារៈ

[10] សូមមើល https://bit.ly/2HIj4zK; https://bit.ly/2HI3eFF; https://bit.ly/2wsOunn; https://bit.ly/2Mg20pm; https://bit.ly/2K67254; និង https://bit.ly/2KbCdMe

[11] សូមមើល https://bit.ly/2Ubgrh6; https://bit.ly/2mF7sCt; និង https://bit.ly/2VTdCOA

សំខាន់សម្រាប់យុទ្ធនាការនោះគឺ "ខ្ញុំជាអ្នកគាំទ្រសិទ្ធិមនុស្ស" ហើយទស្សនិកជនគោលដៅគឺយុវជនកម្ពុជា។ យុទ្ធនាការនេះបានប្រើប្រាស់បណ្តាញសង្គម និងជាប្រពៃណី ដើម្បីលើកកម្ពស់ការអប់រំសិទ្ធិមនុស្ស និងការយល់ដឹងអំពីសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ វីដេអូចម្រៀងបានលើកកម្ពស់សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ ភាពចម្រុះ និងការរួមបញ្ចូលដោយមិនគិតពីភេទ និន្នាការភេទ ប្រាក់ចំណូល ឬកត្តាផ្សេងទៀត និងបានផ្សព្វផ្សាយទៅដល់អ្នកចូលមើលជាងមួយលាននាក់លើហ្វេសប៊ុក។ [12] ក្នុងចំណោមផលិតផលប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមផ្សេងទៀត ដែលមានឥទ្ធិពលលើប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ដែលលើកកម្ពស់សិទ្ធិស្រីស្រលាញ់ស្រី (Lesbian) បុរសស្រលាញ់បុរស (Gay) អ្នកស្រលាញ់ទាំងពីរភេទ (Bisexual) អ្នកប្តូរយេនឌ័រ (Transgender) បានទាក់ទាញអ្នកចូលមើលចំនួន ៨១.០០០ នាក់ និងអ្នកមានឥទ្ធិពលនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ដែលលើកកម្ពស់សិទ្ធិជនពិការ បានទាក់ទាញអ្នកចូលមើលចំនួន ៩០.០០០ ។[13]

VII. ការបញ្ជ្រាបសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិ

៦៥. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តលើកកម្ពស់ការបញ្ជ្រាបសិទ្ធិមនុស្សក្នុងការងាររបស់អង្គការអន្តរជាតិ និងសង្គមស៊ីវិល។ ការិយាល័យ OHCHR បានចូលរួមចំណែកដល់ការងាររបស់ក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជាដោយដឹកនាំ ជាមួយអង្គការ UN-Women ក្រុមលទ្ធផលស្តីពីការចូលរួម និងគណនេយ្យភាព និងដោយសកម្មនៅក្នុងក្រុមលទ្ធផលផ្សេងទៀត ដើម្បីបញ្ជ្រាបសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងសេចក្តីព្រាងក្របខ័ណ្ឌជំនួយអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ២០១៩-២០២៣ ។ ការិយាល័យ OHCHR បន្តធ្វើជាសហប្រធានក្រុមលទ្ធផលជាមួយអង្គការ UN-Women នៅក្នុងដំណាក់កាលអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌ។ ការិយាល័យ OHCHR ជាប្រធានក្រុមប្រធានបទសិទ្ធិមនុស្សនៃក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា សម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលើប្រធានបទជាក់លាក់។ នៅឆ្នាំ២០១៨ ក្រុមប្រធានបទនេះ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការរៀបចំការដាក់បញ្ជូនរួមគ្នាសម្រាប់ការពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមកាលកំណត់លើកទីបី របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយកាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៨។ ក្រុមប្រធានបទនេះ បានធ្វើការផងដែរ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីកង្វល់សិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលសង្គមកិច្ចព្រៃស្ពឺ រាប់ទាំង កង្វល់អំពីការឃុំខ្លួនដោយបំពាន និងការប្រព្រឹត្តទៅលើជនពិការនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលនេះផងដែរ។

៦៦. ការិយាល័យ OHCHR បានសកម្មនៅក្នុងក្រុមប្រធានបទយេនឌ័ររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ រួមទាំងក្នុងការរៀបចំការដាក់ស្នើដោយក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជាសម្រាប់របាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទីប្រាំមួយ ទៅគណៈកម្មាធិការបំបាត់ការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ។ ការិយាល័យ OHCHR គឺជាសមាជិកសកម្មនៃក្រុម

[12] សូមមើល https://bit.ly/2AojTtV

[13] សូមមើល https://bit.ly/2BEdWtD; https://bit.ly/2RxkUpX

ការងារតាមប្រធានបទលើនគរូបនីយកម្ម រួមចំណែកដល់ការបង្កើតយុទ្ធសាស្រ្តក្នុងតំបន់សម្រាប់នគរូបនីយកម្មប្រកបដោយចីរភាព។

៦៧. ការិយាល័យ OHCHR រួមជាមួយក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា បានបន្តលើកកម្ពស់សិទ្ធិស្មើគ្នា សម្រាប់អ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា ដូចជា ស្រីស្រលាញ់ស្រី (Lesbian) បុរសស្រលាញ់បុរស (Gay) អ្នកស្រលាញ់ទាំងពីរភេទ (Bisexual) អ្នកប្តូរយេនឌ័រ (Transgender) អ្នកមានភេទមិនច្បាស់លាស់ (Intersex) នៅក្នុង និងនៅក្រៅយុទ្ធនាការពិភពលោកដើម្បីសេរីភាព និងសមភាព។ ការិយាល័យ OHCHR បានផ្សព្វផ្សាយជាភាសាអង់គ្លេស និងភាសាខ្មែរនូវវីដេអូយុទ្ធនាការពិភពលោកនៅលើប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមរបស់ខ្លួន ដែលបានផ្សព្វផ្សាយដល់មនុស្សចំនួនសរុប ៤.៥៨២ នាក់។ ការិយាល័យ OHCHR បានជួយបកប្រែ បោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយ "ការបង្ហាញឥន្ទធនូ៖ ស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សរបស់សហគមន៍អ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា (LGBTIQ) នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងអ្នកដឹកនាំរបស់ពួកគេ" របាយការណ៍របស់អង្គការ Destination Justice ដែលជួយជំរុញឱ្យមានកិច្ចសន្ទនាក្នុងការរៀបចំការពិនិត្យរបាយការណ៍ជាសកលតាមកាលកំណត់ស្តីពីកម្ពុជានឹងត្រូវប្រារព្ធឡើងនៅខែមករាឆ្នាំ ២០១៩។ រួមជាមួយនឹងកម្មវិធី របស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍ អង្គការសហប្រជាជាតិ UN Women និងអង្គការដទៃទៀត។ ការិយាល័យ OHCHR បានគាំទ្រផងដែរដល់ "កិច្ចសន្ទនាតស៊ូមតិស្តីពីការរួមបញ្ចូលក្នុងសង្គមនូវអ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា (LGBT)" ដែលរៀបចំដោយអង្គការ KHANA ដោយអញ្ជើញសកម្មជននិងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានាចូលរួមដើម្បីពិភាក្សាអំពីយុទ្ធសាស្រ្តតស៊ូមតិដើម្បីលើកកម្ពស់ការដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងគោលនយោបាយជាតិ។ កិច្ចសន្ទនានេះបានធ្វើឡើងក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ ដោយកិច្ចសន្ទនាគោលនយោបាយសាធារណៈជាតិ ដែលបានអញ្ជើញអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយមកពីក្រសួងព័ត៌មាន ក្រសួងកិច្ចការនារីក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងអគ្គនាយកដ្ឋានអត្តសញ្ញាណកម្មនៃក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃ រួមជាមួយសកម្មជនអ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នាជាង ៧០ នាក់ តំណាងមកពីអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងទីភ្នាក់ងារអង្គការសហប្រជាជាតិ និងបានជួយលើកយកបញ្ហាប្រឈមនានារបស់ក្រុមអ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នាឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីសំណាក់តួអង្គរដ្ឋាភិបាលសំដៅជំរុញការហាមឃាត់ការរើសអើងដោយផ្អែកលើនិន្នាការភេទ និងអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ។ នៅឆ្នាំ២០១៩ និងដោយមានការគាំទ្រពីអង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីសេរី និងសមភាព ការិយាល័យ OHCHR រួមជាមួយក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា កំពុងផលិតខ្សែវីដេអូ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងគោលគំនិតនិងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការរើសអើងប្រឆាំងនឹងក្រុមអ្នកស្រឡាញ់ភេទដូចគ្នាដែលនឹងត្រូវចេញផ្សាយនៅខែមិថុនា។

VIII. ការបង្កើនការអនុវត្តនៃលទ្ធផលនៃយន្តការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ

៦៨. ការិយាល័យ OHCHR បានជួយដល់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយនឹងការរៀបចំទស្សនកិច្ចចំនួន ៣ លើក ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅចាប់ពីថ្ងៃទី៥ ដល់១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨, ពីថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ដល់ថ្ងៃទី៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ និង ពីថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ដល់ថ្ងៃទី៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩។

៦៩. ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពមន្ត្រីដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការព្រាងរបាយការណ៍ ទៅស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា និងដោយមានការគាំទ្រពីកម្មវិធីកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញារបស់ការិយាល័យ OHCHR ការិយាល័យប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា បានរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាលមួយជាមួយនឹងគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា (CHRC) ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងរបស់ក្រសួង និងស្ថាប័ននានា ដែលទទួលបន្ទុកសម្រាប់ការអនុវត្តអនុសាសន៍នានារបស់ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា។ ដើម្បីបន្តការពង្រឹងការអនុវត្តសន្ធិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជនពិការនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ការិយាល័យ OHCHR បានផ្តល់ការគាំទ្រចំពោះវគ្គបណ្តុះបណ្តាលមួយដែលរៀបចំឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សាសកម្មភាពជនពិការ សម្រាប់មន្ត្រីរបស់ខ្លួន ដែលបានរៀបចំឡើងនៅក្នុងខេត្តសៀមរាប កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨។

៧០. ការិយាល័យ OHCHR បានបន្តផ្តល់ជំនួយផ្នែកបច្ចេកទេសចំពោះគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ក្រុមប្រឹក្សាសកម្មភាពជនពិការ និង ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាស្តីពីស្ត្រី ព្រមទាំងក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាស្តីពីកុមារ ដើម្បីធានាថា របាយការណ៍របស់រដ្ឋ ស្របជាមួយនឹងគោលការណ៍ណែនាំនៃការធ្វើរបាយការណ៍។ ការិយាល័យ បានផ្តល់ការគាំទ្រចំពោះគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ក្នុងការរៀបចំកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ ស្តីពីរបាយការណ៍ជាតិសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យជាសាកលតាមកាលកំណត់ (UPR) ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងសង្គមស៊ីវិល ដៃគូរអភិវឌ្ឍន៍ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធនានា។ ការិយាល័យ ក៏បានផ្តល់ជំនួយទៅដល់អង្គការសង្គមស៊ីវិល ស្តីពីទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងយន្តការសិទ្ធិមនុស្ស។ នៅខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ការិយាល័យ OHCHR បានរៀបចំកិច្ចប្រជុំមួយជាមួយនឹងគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ដើម្បីពិភាក្សាអំពីការរៀបចំសន្និសីទថ្នាក់ជាតិមួយ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការអនុវត្តអនុសាសន៍នានា ដែលរួមបញ្ចូលពីការការត្រួតពិនិត្យជាសាកលតាមកាលកំណត់លើកទី៣។

៧១. រាជរដ្ឋាភិបាល បានដាក់របាយការណ៍លើកទី៣របស់ខ្លួន សម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យជាសាកលតាមកាលកំណត់ របាយការណ៍តាមកាលកំណត់លើកទី៦ ទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពីការលុបបំបាត់ចោលរាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ (CEDAW/C/KHM/6) របាយការណ៍តាមកាលកំណត់រួមគ្នាលើកទី៤ ដល់ទី៦ ទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពីសិទ្ធិកុមារ (CRC/C/KHM/4-6) និងរបាយការណ៍តាមកាលកំណត់រួមគ្នាលើកទី១៤ ដល់ទី ១៧ ទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពីការលុបបំបាត់ចោលរាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាន៍ (CERD/C/KHM/14-17)។ របាយការណ៍ទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ និងទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពីការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ក៏ដូចជាការឆ្លើយតបរបស់ខ្លួនចំពោះបញ្ជីនៃ

បញ្ហារបស់គណៈកម្មាធិការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងទារុណកម្ម នៅតែមិនទាន់បានដាក់ជូននៅឡើយ។ យន្តការថ្នាក់ជាតិសម្រាប់ធ្វើរបាយការណ៍ និងតាមដាន ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាផ្លូវការ កាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨។ ថ្វីត្បិតតែ យន្តការនេះ មិនទាន់បានឆ្លើយតបសម្រាប់របាយការណ៍សន្ធិសញ្ញាទាំងអស់ក៏ដោយ ក៏យន្តការនេះ ដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការសម្របសម្រួលសម្រាប់របាយការណ៍ទាំងអស់។ ការិយាល័យ OHCHR បានផ្តល់ការគាំទ្រដល់កិច្ចប្រជុំជាបឋមសម្រាប់សមាជិករបស់យន្តការនេះ ដែលការអនុវត្តដ៏ល្អប្រសើរជាអន្តរជាតិ និង មេរៀនជាឧទាហរណ៍ ត្រូវបានចែករំលែកទៅដល់អ្នកចូលរួមទាំងអស់។

IX. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

៧២- អគ្គលេខាធិការកត់សំគាល់ពីការចូលរួមជាវិជ្ជមានរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាជាមួយការិយាល័យ OHCHR ហើយសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសិទ្ធិមនុស្សជាស្នូលសម្រាប់ការពង្រឹងការអភិវឌ្ឍ និងការថែរក្សាសន្តិភាព។ លោកអគ្គលេខាធិការបានលើកឡើងពីតួនាទីដ៏សំខាន់ដែលការិយាល័យ OHCHR ក្នុងការជួយរដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជាឱ្យទទួលបានគោលដៅនេះ។ ក្នុងន័យនេះ អគ្គលេខាធិការបានបញ្ជាក់ជាថ្មីពីការប្តេជ្ញាចិត្តជាបន្តរបស់ការិយាល័យ OHCHR ក្នុងការជួយរដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការធ្វើឱ្យសម្រេចបាននូវសិទ្ធិមនុស្សទាំងអស់សម្រាប់គ្រប់គ្នា។

៧៣. អគ្គលេខាធិការៈ

(ក) ស្នើយ៉ាងទទូចដល់រដ្ឋាភិបាល និងតួអង្គនយោបាយដទៃទៀត ឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចសន្ទនា ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការជជែកដេញដោលជាសាធារណៈ ដោយគោរពទាំងស្រុងចំពោះសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ សេរីភាពខាងសមាគម និងសេរីភាពក្នុងការជួបជុំដោយសន្តិវិធី និងសិទ្ធិក្នុងការចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ ដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាងដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយសេរី។

(ខ) អំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាលឱ្យពង្រឹងការធានាការអនុវត្តសកម្មភាពការងារដែលមិនមានការជ្រៀតជ្រែករំខានរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល រួមទាំងអង្គការសិទ្ធិមនុស្ស ដោយការពង្រឹង និងពង្រីកលំហសម្រាប់អង្គការទាំងនេះ ក្នុងការប្រតិបត្តិការ ជាពិសេស តាមរយៈការពិនិត្យច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈដំណើរការពិគ្រោះយោបល់យ៉ាងទូលំទូលាយ និងដោយពិនិត្យពិចារណាមតិយោបល់របស់សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលរងផលប៉ះពាល់។

(គ) លើកទឹកចិត្តរដ្ឋាភិបាលឱ្យចាត់វិធានការ ដើម្បីធានាឯករាជ្យភាពតុលាការ និងពង្រឹងតម្លាភាព និងប្រសិទ្ធភាពរបស់តុលាការ រួមទាំងតាមរយៈការធ្វើការសិក្សា និងការស្ទង់មតិក្នុងវិស័យនៃសុចរិតភាពរបស់តុលាការ ដោយមានការជួយឧបត្ថម្ភផ្នែកបច្ចេកទេសពីការិយាល័យ OHCHR ។

(ឃ) លើកទឹកចិត្តរដ្ឋាភិបាលឱ្យធានាថា គណៈកម្មាធិការជាតិប្រឆាំងទារុណកម្មទទួលបានថវិកាគ្រប់គ្រាន់ និងមានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រងថវិកានោះ ដើម្បីឱ្យគណៈកម្មាធិការនេះអាចអនុវត្តការងារដ៏សំខាន់របស់ខ្លួន ក្នុងវិស័យបង្ការការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើបាបនៅកន្លែងដែលមានការដកហូតសេរីភាព

(ង) អញ្ជើញរដ្ឋាភិបាលឱ្យពង្រឹងការលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងបរិបទនៃការអនុវត្តគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា និងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ដទៃទៀត ជាពិសេស តាមរយៈការបញ្ចូលគោលដៅនិងសូចនាករនានាឱ្យកាន់តែច្បាស់ថែមទៀតក្រោមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា គោលដៅទី១៦ និងដោយធ្វើការសិក្សាជាមួយជំនួយរបស់ការិយាល័យ OHCHR ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកដែលស្ថិតក្នុងហានិភ័យនៃការត្រូវបានគេទុកចោល នៅក្នុងដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍។

(ច) ជំរុញឱ្យរដ្ឋាភិបាលពិនិត្យពិចារណាធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈសាមញ្ញនូវដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍។